

دفتر
مطالعات
بخش عمومی

■ مسلسل: ۲۰۱۹۲ ■ آبان ۱۴۰۳ ■ ثبت: ۲۳۵

بودجه سال ۱۴۰۳ از لایحه تا قانون

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شماره مسلسل: ۲۰۱۹۲

کد موضوعی: ۲۳۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

ثبت: ۲۳۵
دوره دوازدهم: سال اول

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۸/۱۶

عنوان گزارش:

بودجه سال ۱۴۰۳ از لایحه تا قانون

نوع گزارش: طرح/ لایحه ☒ راهبردی ☐ نظارتی ☐

نام دفتر:

مطالعات بخش عمومی {گروه بودجه}

تهیه و تدوین:

علی سبحانی (گروه بودجه)

ناظر علمی:

سید عباس پرهیزکاری

مدیر مطالعه:

مرتضی کیانی

گرافیک و صفحه آرایی:

سمیرا صادقی عسکری

واژه‌های کلیدی:

۱. قانون بودجه ۱۴۰۳

۲. لایحه بودجه ۱۴۰۳

۳. بودجه دو مرحله‌ای

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۳/۰۴/۲۵

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها

فهرست جداول

بودجه سال ۱۴۰۳ از لایحه قانون

چکیده

وجه تمایز فرایند تصویب بودجه سال ۱۴۰۳ در دو مرحله‌ای شدن تصویب لایحه بودجه، مطابق با اصلاح مواد ۱۸۰ و ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درباره تغییر و اصلاح ساز و کار تصویب بودجه‌های سنواتی بود. از مهم‌ترین رویدادهایی که در فرایند لایحه تا قانون طی شد، رد کلیات و سپس تغییر در جمع سرفصل مصارف و منابع عمومی دولت بود. از دلایل اصلی رد لایحه در مرحله اول، عدم لحاظ برخی از موارد مصوب در برنامه هفتم پیشرفت از جمله همسان‌سازی حقوق بازنشستگان بود. مسئله‌ای که پس از رد کلیات، اصلاح گردید. دولت از محل افزایش یک درصد مالیات بر ارزش افزوده برای همسان‌سازی حقوق بازنشستگان منابعی را لحاظ نمود. در سرجمع جداول کلان، مجلس، مصارف عمومی دولت را از ۲۴۶۲ هزار میلیارد تومان به ۲۵۶۲ هزار میلیارد تومان افزایش داد. به این ترتیب که اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۷۵ هزار میلیارد تومان و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به میزان ۲۵ هزار میلیارد تومان از این افزایش، سهم داشته‌اند. همچنین به منظور تأمین مصارف عمومی، سقف منابع عمومی دولت از ۲۴۶۲ هزار میلیارد تومان به ۲۵۶۲ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. این افزایش مربوط به سرفصل درآمدهای مالیاتی است که از عدد ۱۱۲۲ هزار میلیارد تومان به ۱۲۲۲ هزار میلیارد تومان رسیده است. در تغییرات احکام بودجه نیز سهم صندوق توسعه ملی از ۴۲ درصد منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز لایحه به ۴۵ درصد در قانون افزایش یافته است. برای واردات کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن و تجهیزات مصرفی پزشکی نیز سقف ۱۳,۶ میلیارد یورویی لحاظ شده است.

شرح / بیان مسئله

بودجه، پیش‌بینی دولت از مخارج عمومی در یک سال مالی و نحوه تأمین این مخارج از محل منابع عمومی است. در واقع می‌توان این طور استنباط کرد که بودجه مهم‌ترین ابزار سیاست‌گذاری مالی دولت‌ها است و مشخص می‌کند که اقتصاد کشور در سال آتی قرار است چگونه ریل‌گذاری گردد. نظر به اهمیت و کارکرد بودجه‌های سنواتی، اصل ۵۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بیان می‌دارد که «بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می‌شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی و تصویب به مجلس شورای اسلامی تسلیم می‌گردد. هر گونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.» لذا مجلس نقش بسیار مهمی در فرایند بودجه‌ریزی ایفا می‌کند و مطابق با این تکلیف قانونی، مجلس می‌تواند در لایحه بودجه تغییراتی اعمال نماید. در این گزارش ضمن بررسی تغییرات ارقام کلان بودجه، مهم‌ترین تغییرات اعمال شده در تبصره‌های لایحه بودجه نیز تبیین شده است.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

در فرایند بررسی بودجه سال ۱۴۰۳ سقف مصارف عمومی دولت به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. به منظور تأمین مالی افزایش سقف مصارف عمومی، میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان منابع جدید در قانون پیش‌بینی شد. این افزایش مربوط به افزایش مالیات‌ها در سرفصل درآمدهای منابع عمومی دولت است.

اهم تغییرات احکام و تبصره‌های لایحه بودجه ۱۴۰۳ به شرح زیر است:

- افزایش سهم صندوق توسعه ملی از ۴۲ درصد منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز به ۴۵ درصد؛
- واریز منابع قانون هدفمندی یارانه‌ها پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی به حساب سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها؛
- لحاظ نمودن سقف سیزده میلیارد و ششصد میلیون (۱۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورویی برای واردات کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن و تجهیزات مصرفی پزشکی؛
- اعمال سقف ۸۰ هزار میلیارد تومان از طریق منابع تبصره (۸) قانون بودجه، جهت خرید و معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی وارداتی با فراورده‌های نفتی صادراتی و سقف ۶۰ هزار میلیارد تومان در قالب ردیف درآمدی و هزینه‌ای مشخص به منظور خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فراورده‌های نفتی با خوراک تحویلی به آن‌ها؛
- اصلاح ساختار مالی بانک مسکن و حل و فصل ناترازی این بانک جهت افزایش تسهیلات‌دهی در پروژه‌های نهضت ملی مسکن؛
- تعیین کف تسهیلات قرض الحسنه و مشخص نمودن محل تأمین آن‌ها به انضمام اولویت‌بندی اعطای تسهیلات در صورت عدم کفایت منابع، به موارد مطرح در قانون؛
- تأدیه بدهی قطعی حسابرسی شده دولت به سازمان تأمین اجتماعی حداقل مبلغ یک میلیون و سیصد هزار میلیارد (۱.۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت نقدی یا از طریق روش‌های تهاتر؛

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

در این بخش از گزارش، پیشنهادهایی به منظور بهبود فرایند بودجه‌ریزی با توجه به مشکلات ساختاری بودجه‌های سنواتی و با تأکید بر بودجه سال ۱۴۰۳ ارائه شده است.

شمول هدفمندی یارانه‌ها در سقف بودجه عمومی

مطابق با قانون بودجه ۱۴۰۳، سقف منابع هدفمندی ۷۵۸.۸ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که نسبت به سال گذشته ۱۵ درصد

رشد داشته است و البته نسبت به عملکرد آن در سال گذشته بیش از ۶۶ درصد افزایش یافته است. موضوعی که در تصویب لایحه نیز ارقام آن تغییری نداشت. همانطور که از متن گزارش مشخص است، عدد در نظر گرفته شده برای منابع هدفمندی، قابل توجه بوده و معادل ۲۹,۵ درصد منابع عمومی دولت است. (اعداد منابع و مصارف هدفمندی جزو سقف ارقام بودجه لحاظ نمی‌شود و این گزاره صرفاً از حیث مقایسه سقف منابع هدفمندی با منابع عمومی دولت آورده شده است)؛ ادغام و یکپارچه‌سازی بودجه هدفمندی در سقف منابع عمومی دولت علاوه بر ایجاد شفافیت در بودجه به افزایش توان تامین مالی مصارف آن از طریق درآمدهایی نظیر اوراق بدهی کمک می‌کند.

■ عدم تجهیز منابع و پرداخت اعتبارات خارج از قانون بودجه

در طول سال و با بروز مشکلات در تحقق منابع بودجه، دولت‌ها تلاش می‌کنند با اتکا به مصوبات شورای عالی هماهنگی اقتصادی (سران قوا) مسیرهایی نظیر مجوز انتشار اوراق به منظور افزایش توان مالی خود ایجاد نمایند و منابع مورد نیاز را تامین کنند. این در حالی است که مجلس، در قانون بودجه، شیوه تأمین منابع را معین کرده است و اگر بناست تغییری در آن صورت گیرد، مسیر آن باید مجدداً از مجلس و از طریق ارائه لایحه متمم بودجه بگذرد. تعدد و تکرار موضوعات یاد شده، بستر نهادی بودجه را تخریب کرده و موجب شده است تفاوت‌های جدی میان بودجه مصوب و عملکرد مالی دولت به وجود آید. از همین رو، شرط لازم برای اصلاح ساختار بودجه، بازسازی این بستر نهادی از طریق تقویت سه اصل جامعیت، شفافیت و برنامه محوری است.

■ اصلاح رابطه مالی منابع حاصل از نفت و بودجه دولت

مطابق با قانون بودجه سال ۱۴۰۳ منابع حاصل از نفت و فراورده‌های نفتی معادل ۵۸۲ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. نحوه ورود منابع حاصل از صادرات نفت و گاز به بودجه عمومی یکی از مهم‌ترین مسائل بودجه‌های سنواتی است که در سال ۱۴۰۳ نیز این مشکل وجود دارد و لازم است برای بهبود آن، اقداماتی صورت گیرد. قاعده نامناسب فعلی، یعنی تسهیم درصدی منابع نفتی که در سال‌های گذشته تقریباً با همین شمایلی فعلی به کار گرفته شده است، سبب بروز مشکلات جدی بین سالی و درون سالی شده است. با توجه به نوسانی بودن درآمدهای نفتی، گره زدن مخارج پایدار ریالی به منابع ارزی نفت و فراورده‌های آن منجر به انتقال این نوسان‌ها به سیاست‌های مالی و بودجه‌ای دولت می‌شود. لذا برای حل این معضل و جلوگیری از پیامدهای اقتصادی نوسان درآمدهای نفتی، ایفای نقش ثبات‌ساز توسط صندوق توسعه ملی ضرورت دارد؛ به گونه‌ای که رقم مقطوعی با توجه به عملکرد مالی دولت در سال‌های گذشته و نیازهای دولت، هر ساله به بودجه واریز شود و مازاد یا کسری (پس از کسر سهم شرکت ملی نفت) تماماً به صندوق توسعه مالی منتقل شود. با این رویکرد می‌توان مانع از انتقال این نوسانات به اقتصاد کشور شد.

۱. مقدمه

بودجه سندی است که در آن دولت به منظور اداره جامعه از نمایندگان ملت در مجلس شورای اسلامی مجوز اخذ می‌کند تا برای مأموریت‌های محول شده، کجا و چقدر هزینه نماید و منابع این هزینه‌ها را چگونه تأمین کند. مردم از طریق نمایندگان خود در حین اجرای بودجه و پس از آن، بر مطابقت عملکرد مالی دولت با مجوزهای اخذ شده در بودجه نظارت می‌کنند و دولت نیز نسبت به حسن اجرای بودجه متعهد و پاسخگو است. به این ترتیب یکی از کارکردهای بودجه، اعطای مجوز منابع و مصارف به دولت و ایجاد بستری برای حسابرسی عملکرد مالی دولت است. البته امروزه بودجه دولت کارکردهای دیگری نیز دارد که تحت عنوان سیاست‌گذاری مالی یا بودجه‌ای شناخته می‌شود. تنظیم فعالیت‌های اقتصادی و بازتوزیع درآمدها از طریق نظام مالیاتی و مقابله با شوک‌های اقتصادی از جمله این کارکردها است. بودجه، مهم‌ترین سند مالی دولت است. دولت از طریق بودجه می‌تواند اهم اهداف که قرار است در مالیه عمومی دنبال نماید را مشخص کند. هر نوع مشکل بودجه‌ریزی در نهایت منتج به شکل‌گیری پیامدهای اقتصادی کوچک و بزرگ

می‌گردد. از طرف دیگر هر نوع بهبود در شرایط اقتصادی با اتکا به سیاست‌گذاری مالی، باید از طریق بودجه‌های سنواتی انجام شود. نظر به اهمیت و ابعاد اثر گذاری کلان بودجه، این نکته غیر قابل اجتناب است که فرایند بودجه‌ریزی با پیچیدگی‌های بی‌شماری مواجه باشد. با وجود این پیچیدگی‌ها و درهم تنیدگی موضوعات مالی، طبیعی است چالش‌هایی در مراحل مختلف بودجه‌ریزی اعم از تهیه، تدوین و اجرای آن بوجود بیاید. به منظور درک بهتر بودجه لازم است تا کل فرایند بودجه‌ریزی از مرحله تقدیم لایحه توسط دولت تا تصویب آن در مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار گیرد.

وجه تمایز بودجه سال ۱۴۰۳ در دو مرحله‌ای شدن تصویب لایحه بود. مطابق با اصلاح مواد ۱۸۰ و ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درباره تغییر و اصلاح ساز و کار تصویب بودجه‌های سنواتی، لازم است از این پس بودجه کل کشور در دو مرحله به تفکیک احکام، ارقام و جداول به مجلس شورای اسلامی ارائه شود. بر همین اساس، دولت بخش اول لایحه [۱] خود شامل ماده واحده و مشتمل بر احکام مورد نیاز اجرای بودجه کشور، منابع - مصارف بودجه عمومی و ترازهای آن را در نیمه اول آذرماه ۱۴۰۲ به مجلس تقدیم کرد. بعد از تصویب بخش اول لایحه در مجلس، بخش دوم آن نیز در فروردین ماه ۱۴۰۳ به مجلس تقدیم شد.

مهم‌ترین رویدادهایی که در تصویب قانون طی شد در وهله اول رد کلیات لایحه بودجه و سپس تغییر در جمع مصارف و منابع عمومی دولت بود. مجلس در جلسه علنی بیست و یکم آذر ۱۴۰۲، کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور را مورد بررسی قرار داد و آن را رد کرد. با توجه به اهمیت همسان‌سازی حقوق بازنشستگان برای مجلس و عدم لحاظ آن در لایحه، یکی از دلایل مهم رد لایحه همین مسئله بوده است. موضوعی که پس از رد کلیات بودجه، اصلاح گردید و هم‌اکنون در بند (ر) تبصره ۶ قانون بودجه ۱۴۰۳ [۲] به صراحت به همسان‌سازی حقوق بازنشستگان از محل افزایش یک واحد درصد مالیات بر ارزش افزوده اشاره شده است. همچنین در هر دو مرتبه‌ای که لایحه توسط دولت ارائه شد، میانگین افزایش حقوق کارمندان ۱۸ درصد در نظر گرفته شده بود که در نهایت میانگین افزایش حقوق کارمندان در مجلس شورای اسلامی به ۲۰ درصد تغییر یافت.

در بخش مصارف عمومی دولت، قانون نسبت به لایحه تغییر کرده است. اعتبارات هزینه‌ای به میزان ۷۵ هزار میلیارد تومان و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به میزان ۲۵ هزار میلیارد تومان افزایش یافتند. در مورد تغییر جمع منابع عمومی دولت نیز مجلس، سرجمع منابع را از ۲۴۶۲ هزار میلیارد تومان به ۲۵۶۲ هزار میلیارد تومان افزایش داد. این افزایش از محل صرف‌درآمدهای مالیاتی است که از ۱۱۲۲ هزار میلیارد تومان به ۱۲۲۲ هزار میلیارد تومان رسیده است.

در این گزارش تلاش شده است به اهم تغییرات لایحه تاقانون بودجه ۱۴۰۳ اشاره گردد. همچنین به این موضوع پرداخته شود که این تغییرات چه پیامدهای مثبت و منفی در بر خواهد داشت.

۲-۱. سوابق مطالعاتی در مرکز

با توجه به اهمیت سیاست‌گذاری مالی و نقشی که بودجه در تحقق اهداف این سیاست‌ها دارد مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش‌های متعددی را به منظور تبیین مشکلات بودجه‌ریزی و راهکارهای اصلاح آن تهیه کرده است. از جمله مهم‌ترین گزارش‌ها می‌توان به گزارش‌های «از لایحه تا قانون» سال‌های مختلف اشاره کرد. در این گزارش‌ها تلاش شده است، اهم تغییرات در فرایند تصویب لایحه، بررسی شود و نظرات کارشناسی پیرامون پیامدهای مثبت و منفی این تغییرات ذکر شود. در این دسته از گزارش‌ها، علاوه بر تغییرات ارقام جداول کلان، تبصره‌های بودجه و بار مالی که بر بودجه دارند نیز مورد واکاوی قرار گرفته است. گزارش از لایحه تا قانون بودجه ۱۴۰۳ که در مرداد ماه سال ۱۴۰۳ تهیه شده است در امتداد گزارش‌های قبلی برای ارائه تصویری جامع و کارشناسی از وضعیت تغییرات لایحه تا قانون بودجه است.

جدول ۱. پیشینه مطالعه

ردیف	عنوان گزارش	سال انتشار	شماره مسلسل	نام دفتر	توضیحات
۱	بودجه سال ۱۴۰۲ از لایحه تا قانون	۱۴۰۲	۱۹۲۷۹	مطالعات بخش عمومی	گزارش مذکور به بررسی مهم‌ترین تغییرات بودجه ۱۴۰۲ از زمان تقدیم لایحه تا تصویب و ابلاغ آن پرداخته است.
۲	بودجه سال ۱۴۰۱ از لایحه تا قانون	۱۴۰۲	۱۸۸۸۷	مطالعات بخش عمومی	این گزارش به اهم نکات قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و تغییراتی که قانون بودجه نسبت به لایحه داشته است، پرداخته است.

۳. تغییرات در ارقام مهم بودجه ۱۴۰۳

در این بخش تغییرات ارقام مهم بودجه سال ۱۴۰۳ نظیر منابع و مصارف عمومی، ردیف‌های اصلی درآمدی و هزینه‌های اعتبارات استان‌ها در مجلس شورای اسلامی نسبت به لایحه ارسالی دولت بررسی شده است.

۳-۱. مقایسه ارقام کلان لایحه بودجه با قانون

در جدول ۲ ردیف‌های اصلی قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با لایحه دولت مقایسه شده است. مطابق با لایحه در سال ۱۴۰۳، رقم منابع عمومی ۲۴۶۲ هزار میلیارد تومان ارائه شده بود. در قانون، تغییر منابع عمومی دولت به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است که ۶٫۶ درصد افزایش را نشان می‌دهد. جزییات تغییرات اجزای منابع عمومی دولت به تفصیل در ادامه گزارش پرداخته خواهد شد. برخلاف بخش منابع که ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به طور کامل از یک محل افزایش پیدا کرده است، در قسمت مصارف ۱۰۰ هزار میلیارد تومان بین دو سرفصل تقسیم شده است. سرفصل هزینه‌ها بارشد ۴ درصدی و افزایش ۷۵ هزار میلیارد تومانی به رقم ۱۸۷۸ هزار میلیارد تومان رسیده است. سرفصل تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیز بارشد ۶٫۶ درصدی و افزایش ۲۵ هزار میلیارد تومانی به رقم ۴۰۰ هزار میلیارد تومان رسیده است. هزینه‌های جاری عمدتاً از جنس هزینه‌های غیر قابل اجتناب هستند و افزایش آن‌ها مستلزم افزایش پایدار منابع درآمدی است در صورتی که

افزایش در هزینه‌های جاری به دلیل افزایش موقتی در برخی سرفصل‌های منابع باشد، این انبساط هزینه‌ها در سال‌های آتی قطعاً به افزایش نرخ تورم منتج خواهد شد. افزایش سرفصل مصارف عمومی دولت در قانون بودجه ۱۴۰۳ با اتکا به افزایش منابع مالیاتی که منابعی پایدار است، صورت گرفته است. البته لازم است موضوع بازنگری در مخارج دولت و افزایش بهره‌وری مورد توجه ویژه قرار گیرد.

در مورد تغییرات منابع عمومی دولت، می‌توان بیان داشت حرکت به سمت تامین منابع از محل مالیات‌ها و کاهش سهم اسقراض و منابع نفتی از منابع عمومی، اقدامی اصولی است؛ اما مهم است این نکته مد نظر قرار گیرد که افزایش درآمدهای مالیاتی متناسب با شرایط اقتصاد کلان کشور باشد چرا که فشار مالیاتی زیاد، تقاضای کل در اقتصاد را محدود می‌کند و در نهایت، آثار رفاهی که بر جامعه دارد، می‌تواند منجر به کاهش درآمدهای مالیاتی دولت شود. لذا از محل عدم تحقق درآمدهای مالیاتی، دولت متضرر خواهد شد و ناچار به استقراض می‌شود. البته شایان ذکر است که سرفصل مالیات‌ها در قانون سال جاری با افزایش ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی (۹ درصد کل مقدار درآمد مالیاتی لایحه) در چنین وضعیتی قرار نمی‌گیرد. افزایش درآمدهای مالیاتی با اقداماتی مانند جلوگیری از فرار مالیاتی در دستور کار قرار گرفته است. توجه به این نکته ضروری است که کشش تقاضای کل نسبت به مالیات احصا گردد و دولت با در نظر گرفتن این مسئله، آستانه معافیت مالیات بر درآمد را تعیین نماید و تلاش کند، منابع لازم برای بودجه عمومی را از طریق گسترش پایه‌های مالیاتی تامین نماید.

در خصوص مقایسه تغییرات منابع و مصارف دولت از لایحه تاقانون همانطور که از جدول ۲ مشاهده می‌گردد، سال ۱۴۰۳ یکی از سال‌هایی است که تغییرات اندکی در ارقام جداول کلان وجود داشته است. می‌توان بخش عمده‌ای از این موضوع را به اصلاح مواد ۱۸۰ و ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درباره تغییر و اصلاح ساز و کار تصویب بودجه‌های سنواتی نسبت داد. یکی از نگرانی‌هایی که پیرامون بودجه و ناترازی‌های آن از دهه‌ها پیش وجود داشته است، بحث منبسط شدن لایحه در مجلس و انبساط قانون بودجه نسبت به لایحه بوده است. موضوعی که می‌تواند با دو مرحله‌ای شدن تصویب قانون، به حداقل برسد.

جدول ۲. تغییرات کلان ارقام قانون نسبت به لایحه

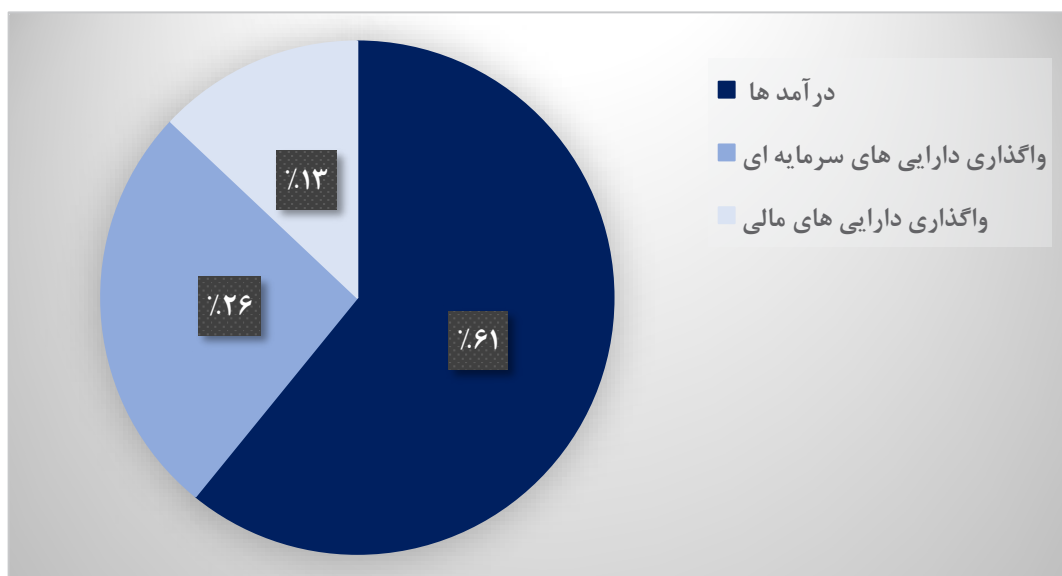
منابع	قانون بودجه سال ۱۴۰۲	لایحه بودجه سال ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	مصارف	میزان افزایش قانون نسبت به لایحه	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۳	قانون بودجه سال ۱۴۰۲	میزان افزایش قانون نسبت به لایحه
درآمدها	۱۰۵۴	۱۴۹۸	۱۵۹۸	هزینه‌ها	۶,۶ درصد	۱۵۹۸	۱۴۹۸	۱۰۵۴	۴ درصد
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۷۳۲	۶۴۴	۶۴۴	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	بدون تغییر	۶۴۴	۶۴۴	۷۳۲	۶,۶
واگذاری دارایی‌های مالی	۲۹۶	۳۱۹	۳۱۹	تملك دارایی‌های مالی	بدون تغییر	۳۱۹	۳۱۹	۲۹۶	بدون تغییر
جمع منابع عمومی دولت	۲۰۸۲	۲۴۶۲	۲۵۶۲	جمع مصارف عمومی دولت	۴ درصد	۲۵۶۲	۲۴۶۲	۲۰۸۲	۴ درصد

مآخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲.

۱-۳. سهم ردیف‌های اصلی ذیل منابع و مصارف لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳

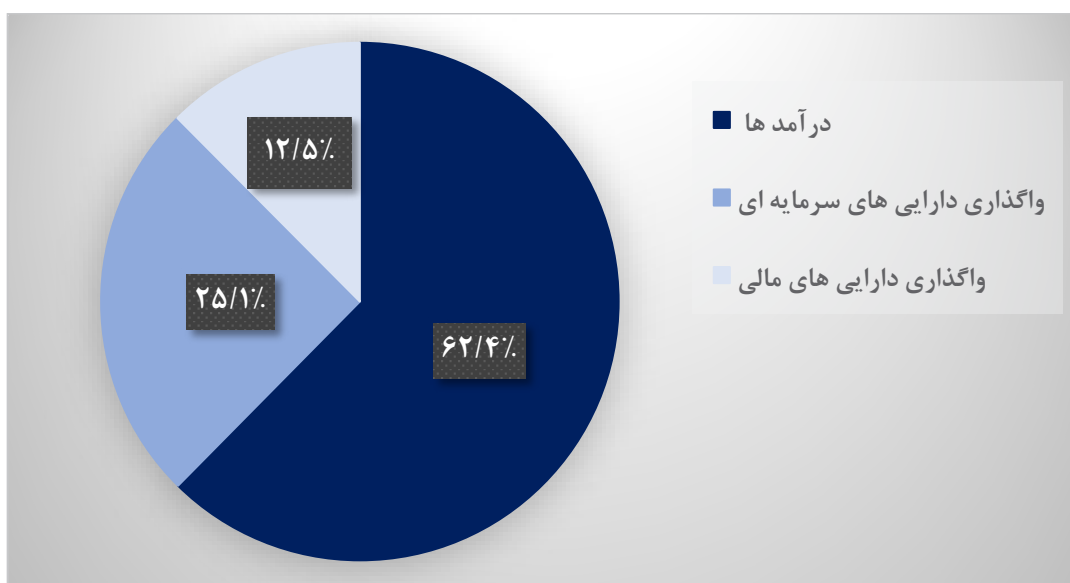
همانطور که از مقایسه نمودارهای ۱ و ۲ مشاهده می‌شود، در قانون، ارقام جداول کلان تغییر جزئی داشته است. سهم درآمدها از منابع عمومی دولت از رقم ۶۱ درصد به رقم ۶۲,۴ درصد افزایش یافته است. همچنین سهم واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای از منابع عمومی دولت کاهش یافته است. سهم واگذاری دارایی‌های مالی از ۱۳ درصد منابع عمومی به ۱۲,۵ درصد تقلیل یافته است و سهم واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای از ۲۶ درصد به ۲۵,۱ درصد رسیده است.

شکل ۱. نمودار سهم ردیف‌های اصلی ذیل منابع لایحه بودجه ۱۴۰۳

مأخذ: لایحه بودجه ۱۴۰۳.

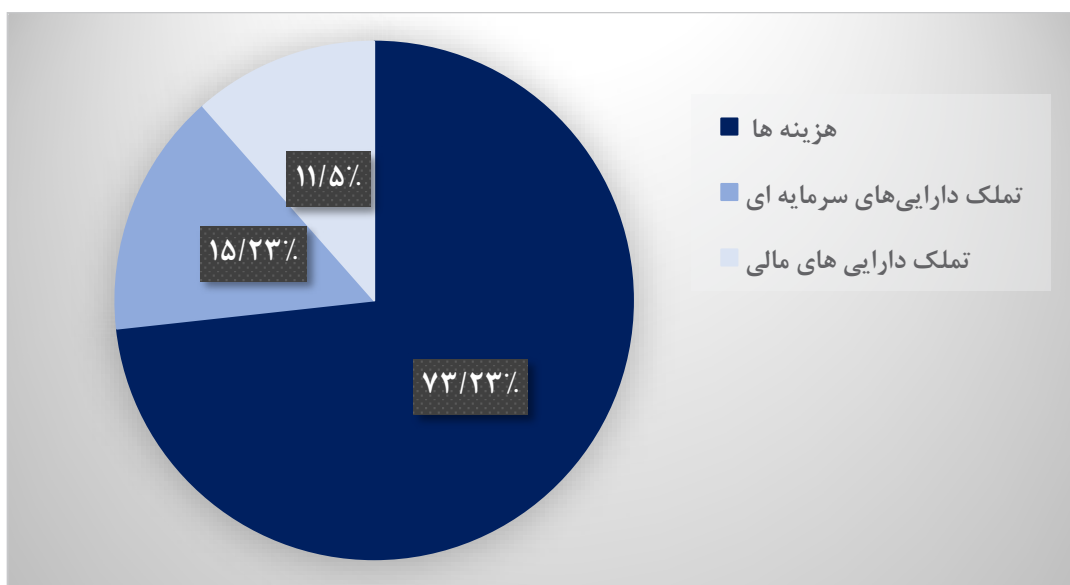
شکل ۲. نمودار سهم ردیف‌های اصلی ذیل منابع قانون بودجه ۱۴۰۳

مأخذ: قانون بودجه ۱۴۰۳.

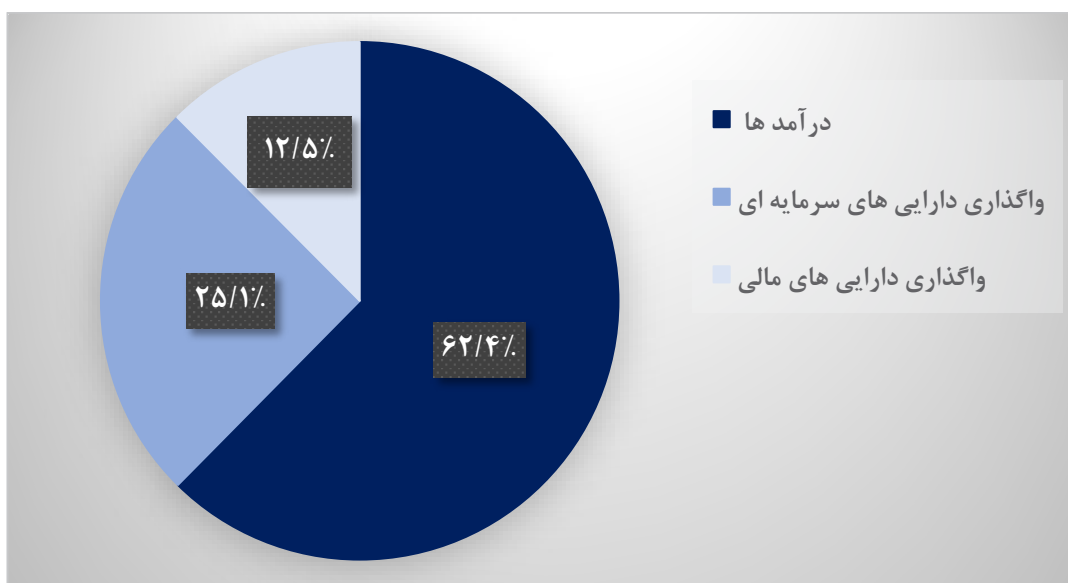
در شکل‌های ۳ و ۴ ردیف‌های اصلی ذیل مصارف قانون و لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ با یکدیگر مقایسه شده‌اند. همانطور که مشخص است، سهم هزینه‌ها از مصارف عمومی دولت و سهم تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مصارف عمومی دولت، اندکی افزایش یافته‌اند. تملک دارایی‌های مالی نیز به مقدار ناچیزی کاهش یافته است.

شکل ۳. نمودار سهم ردیف‌های اصلی ذیل مصارف لایحه بودجه ۱۴۰۳

مأخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳.

شکل ۴. نمودار سهم ردیف‌های اصلی ذیل مصارف قانون بودجه ۱۴۰۳

مأخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳.

۲-۱-۳. ترازهای بودجه‌ای در لایحه و قانون ۱۴۰۳

بر اساس جدول ۳، کسری تراز عملیاتی در قانون بودجه نسبت به لایحه کاهش ۲۵ هزار میلیارد تومانی را نشان می‌دهد. همچنین در قانون، اتکا به دارایی‌های سرمایه‌ای کاهش یافته است. تناسب میان درآمدهای دولت و هزینه کردهای آن یکی از اصول مهم بودجه‌ریزی است. مهم است که دولت‌ها بتوانند با کمترین اتکا به واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی، با افزایش درآمدها، تراز عملیاتی خود را بهبود بخشند. درآمدهای عملیاتی دولت از اجزایی تشکیل شده است که مهم‌ترین آن‌ها درآمدهای مالیاتی، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمد حاصل از فروش کالا و خدمات، درآمد حاصل از جرائم و خسارات و در نهایت درآمدهای متفرقه است. تامین هزینه‌های عملیاتی دولت از این محل می‌تواند زمینه ساز کنترل نرخ تورم و کاهش اتکای بودجه به درآمدهای نفتی باشد. تلاش دولت نظیر افزایش سهم درآمدهای مالیاتی از کل منابع عمومی نیز در همین راستا دسته‌بندی می‌شود و می‌توان از آن به عنوان یک اتفاق مثبت در فرایند بودجه‌ریزی سال‌های اخیر یاد کرد.

جدول ۳. ترازهای بودجه‌ای در لایحه و قانون ۱۴۰۳

عنوان	لایحه بودجه ۱۴۰۳	قانون بودجه ۱۴۰۳	تغییرات (هزار میلیارد تومان)
تراز عملیاتی	(۳۰۵)	(۲۸۰)	۲۵
تراز سرمایه‌ای	۲۶۹	۲۴۴	(۲۵)
تراز مالی	۳۵,۸	۳۵,۸	بدون تغییر

مأخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳.

بررسی جدول ۴، آمار مناسبی را از جزئیات منابع عمومی دولت نشان می‌دهد و زمینه تحلیل اقتصادی تامین مالی دولت را فراهم می‌کند. البته قبل از ورود به تحلیل پیامدهای اقتصادی تامین مالی دولت به شرح جدول، ذکر این نکته ضروری است که دولت در ارائه لایحه به مجلس شورای اسلامی، مطابق با اصلاح مواد ۱۸۰ و ۱۸۲ قانون آیین‌نامه داخلی مجلس، لایحه را در دو مرحله تقدیم کرد. بر این اساس در جداول کلان بودجه بر اساس تغییری که مجلس در لایحه ایجاد کرد، سهم درآمدهای مالیاتی ۱۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافت و لایحه با این تغییر تصویب شد.

هنگامیکه دولت مرحله دوم لایحه بودجه ۱۴۰۳ را ارائه کرد، این افزایش ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی را بین درآمدهای مالیاتی و منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی اسلامی تقسیم کرده بود. یعنی منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی اسلامی ۳۲۹ هزار میلیارد تومان و مجموع درآمدهای مالیاتی و گمرکی را ۱۲۸۹ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته بود. در واقع از ۱۰۰ هزار میلیارد تومان افزایشی که مجلس در مرحله اول، برای سقف منابع عمومی تصویب کرده بود و تمام این افزایش را از محل مالیات‌ها لحاظ کرده بود، دولت در ارائه بخش دوم لایحه بودجه، ۷۵ هزار میلیارد تومان از آن افزایش را از طریق فروش اوراق و ۲۵ هزار میلیارد تومان آن را برای مالیات‌ها در نظر گرفته بود. با توجه به دو مرحله‌ای شدن تصویب بودجه و اینکه در مرحله اول، جداول کلان تصویب شده بودند، عملاً این امکان برای دولت وجود نداشت که چنین تغییراتی نسبت به بخش اول بودجه ایجاد نماید؛ لذا دولت نسخه اولیه را اصلاح نمود و افزایش سقف منابع بودجه مطابق با آنچه که مجلس در مرحله اول تصویب کرده بود، اعمال شد.

جدول ۴. ارقام اصلی منابع عمومی دولت در لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳ (هزار میلیارد تومان)

عنوان	لایحه بودجه ۱۴۰۳	قانون بودجه ۱۴۰۳	میزان افزایش	درصد افزایش
درآمدهای مالیاتی (سازمان امور مالیاتی)	۱۱۲۲	۱۲۲۲	۱۰۰	۹
مالیات بر واردات	۱۴۲	۱۴۲	بدون تغییر	-
مجموع درآمدهای مالیاتی	۱۲۶۴	۱۳۶۴	۱۰۰	۸
سود سهام شرکت‌های دولتی	۶۰	۶۰	بدون تغییر	-
مالکیت دولت در بخش ارتباطات	۲۰	۲۰	بدون تغییر	-
بهره مالکانه و حقوق دولتی معادن	۵۵	۵۳	(۲)	(۳,۶)
درآمد حاصل از فروش کالا و خدمات	۴۶,۵	۴۶,۱	(۰,۴)	(۱)
سایر درآمدها	۵۲,۳	۵۴,۷	۲,۴	۴,۵
مجموع درآمدها	۱۴۹۸	۱۵۹۸	۱۰۰	۶,۶
منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی و گاز	۵۸۲	۵۸۲	بدون تغییر	-
سایر منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۱,۹	۶۱,۹	بدون تغییر	-
مجموع منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۴۴	۶۴۴	بدون تغییر	-
منابع حاصل از فروش و واگذاری انواع اوراق مالی اسلامی	۲۵۴	۲۵۴	بدون تغییر	-
منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی	۶۰	۶۰	بدون تغییر	-
استقراض از صندوق توسعه ملی	۰	۰	بدون تغییر	-
مجموع منابع واگذاری دارایی‌های مالی	۳۱۹	۳۱۹	بدون تغییر	-
جمع منابع عمومی دولت	۲۴۶۲	۲۵۶۲	۱۰۰	۴

مأخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳.

در مورد تحلیل نحوه تامین مالی دولت در سال ۱۴۰۳ نیز می‌توان بیان داشت که عمده سهم منابع دولت مربوط به درآمدها با ۶۲,۴ درصد می‌باشد. به طور کلی تاکنون دولت‌ها برای تامین کسری‌های عملیاتی بودجه معمولاً سعی در استفاده از منابع سرمایه‌ای و مالی داشته‌اند. موضوعی که ریشه‌های بودجه‌ای مشکلات اقتصادی کشور نظیر رشدهای اقتصادی نوسانی و غیر پایدار و افزایش نرخ تورم را به همراه داشته است. با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی از منابع عمومی مشابه سال ۱۴۰۳ می‌توان تا حدی مشکلات وابستگی بودجه به نفت را کاهش داد. بر اساس اصول اقتصادی ریشه‌ی نرخ‌های تورم مستمر و بالا سیاست‌گذاری مالی است و تا زمانی که ریشه‌های مالی نرخ‌های تورم حل نگردد، نمی‌توان صرفاً با اتکا به ابزارهای سیاست‌گذاری پولی، نرخ تورم را کاهش داد.

در لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳ سهم منابع صندوق توسعه ملی در تامین مالی دولت صفر در نظر گرفته شده است. البته عملکرد دولت در سال ۱۴۰۳ در پایبندی به این بخش از بودجه نیز بسیار مهم است و باید دید که در پایان سال ۱۴۰۳ دولت تا چه اندازه توانسته است به این موضوع پایبند باشد.

موضوع مهم دیگری که از تحلیل منابع عمومی دولت در قانون بودجه ۱۴۰۳ می‌توان دریافت، این است که سهم کل اوراق از منابع عمومی، حدود ۱۰ درصد است. نظر به نقش اوراق در شفافیت بدهی‌های دولت و همچنین مزایایی که این روش تامین مالی نسبت به استقراض از بانک مرکزی یا صندوق توسعه ملی دارد، دولت می‌تواند استفاده از این ابزار را افزایش دهد. با توجه به اینکه دولت در نهایت مجبور است به منظور تامین منابع با اخذ مجوزهای لازم میزان عرضه اوراق را افزایش دهد، عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی بیشتر از میزان مصوب آن خواهد بود. از طرف دیگر ممکن است دولت به استقراض از صندوق توسعه ملی نیز روی بیاورد. لذا بهتر است دولت هنگام تهیه لایحه، سهم اوراق را بیشتر در نظر بگیرد و بدهی‌های سیال (اوراق) را جایگزین بدهی‌های غیر سیال و غیر شفاف نماید.

طی سالیان گذشته و از زمانی که انتشار اوراق بدهی به جزء مهمی از منابع دولت تبدیل شده است، همواره میزان انتشار محقق شده، بیشتر از ارقام مصوب بوده است. این روند در انتشار اوراق به یکی از موانع مهم توسعه بازار بدهی تبدیل شده است و دولت‌ها را متضرر کرده است. نوسان انتشار اوراق بدهی طی ماه‌های سال نیز در اکثر سال‌های گذشته قابل رؤیت است. در اسفند ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ مبالغی مازاد بر رقم مصوب در بودجه منتشر شد. این موضوع ضمن اینکه نوسان جدی بازار سرمایه را به دنبال داشت، توانایی دولت در انتشار اوراق در ماه‌های بعدی را محدود کرد و تجهیز منابع را با مشکل روبه‌رو ساخت. برنامه‌ریزی دقیق و انضباط در مسئله مذکور، علاوه بر بازار سرمایه به نفع دولت به منظور تامین منابع نیز است.

۲-۳. بودجه استان‌ها

با بررسی تغییرات جدول ۱۰ لایحه بودجه در خصوص اعتبارات استان‌ها می‌توان نکات زیر را بیان کرد:

در قانون بودجه، جمع مصارف استانی نسبت به لایحه ۷ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. مجموع مصارف استانی در لایحه بودجه ۲۰۴ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده بود که در قانون به عدد ۲۱۴ هزار میلیارد تومان تغییر پیدا کرده است. این موضوع به دلیل افزایش در سر جمع تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است که در قانون بودجه ۱۴۰۳ لحاظ شده است.

در جدول ۱۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ که منابع و مصارف استانی را تبیین می‌کند، ردیف‌های زیر به جدول الحاق شده است.

الف) اقلیت‌های دینی؛

ب) زیرساخت‌های کمیته امداد و بهزیستی به طور مساوی؛

ج) وزارت آموزش و پرورش - تجهیز هنرستان‌های آموزش و پرورش؛

د) سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس - تخریب، بازسازی و مقاوم سازی مدارس؛

در ردیف‌های فوق سهم هر استان از ردیف‌های مصرفی مشخص نگردیده است (به جز مورد دوم). بر اساس اصول بودجه‌ریزی باید سهم استان‌ها از این ردیف‌ها شفاف و مشخص باشد.

جدول ۵. بودجه استانی در لایحه بودجه و قانون بودجه ۱۴۰۳

نام استان	جمع کل لایحه	جمع کل قانون	تغییرات	درصد تغییرات
جمع کل	۲۰۷	۲۱۴	۷	۳
مرکزی	۳,۶	۴	۰,۴	۱۱
گیلان	۶,۹	۶,۷	(۰,۲)	(۳)
مازندران	۷,۹	۷,۷	(۰,۲)	(۲)
آذربایجان شرقی	۷,۱	۷,۶	۰,۵	۷
آذربایجان غربی	۹,۳	۸,۴	(۰,۹)	(۱۰)
کرمانشاه	۶,۴	۶,۲	(۰,۲)	(۳)
خوزستان	۱۸,۹	۱۶,۳	(۱,۶)	(۱۴)
فارس	۱۲	۱۱,۳	(۰,۷)	(۶)
کرمان	۱۱,۸	۱۰,۹	(۰,۹)	(۸)
خراسان رضوی	۱۰,۹	۱۱,۱	۰,۲۱	۲
اصفهان	۷,۱	۷,۶	۰,۵	۷
هرمزگان	۶,۹	۶,۵	(۰,۴)	(۶)
سیستان و بلوچستان	۱۲,۷	۱۱,۱	(۱,۶)	(۱۲)
کردستان	۶,۷	۶,۳	(۰,۴)	(۶)
همدان	۴,۲	۴,۸	۰,۶	۱۴
لرستان	۶,۷	۶,۳	(۰,۴)	(۶)
ایلام	۴,۵	۴,۵	۰	-
زنجان	۳,۵	۳,۹	۰,۴	۱۱
چهارمحال و بختیاری	۳,۴	۳,۶	۰,۲	۶
کهگیلویه و بویر احمد	۴,۷	۴,۷	۰	-
سمنان	۲,۷	۳	۰,۳	۱۱
یزد	۳,۷	۴	۰,۳	۸
بوشهر	۸,۲	۸,۲	۰	-
تهران	۸,۵	۹,۵	۱	۱۲
اردبیل	۴,۳	۴,۵	۰,۲	۵
قم	۲,۴	۳,۱	۰,۷	۳۰
قزوین	۳,۲	۳,۵	۰,۳	۹
گلستان	۶	۵,۹	(۰,۱)	(۲)
خراسان شمالی	۴,۲	۴,۲	۰	-
خراسان جنوبی	۴,۳	۴,۳	۰	-
البرز	۴	۴,۳	۰,۳	۷
اقلیت های دینی	-	۱,۵	۱,۵	۱۵۰
زیرساخت های کمیده امداد و بهزیستی به طور مساوی	-	۲	۲	۲۰۰
وزارت آموزش و پرورش - تجهیز هنرستان های آموزش و پرورش	-	۲	۲	۲۰۰
سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس - تخریب، بازسازی و مقاوم سازی مدارس	-	۵,۱	۵,۱	۵۰۰

مأخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳.

۳-۳. ارقام اصلی خارج از سقف بودجه

در تهیه و تدوین بودجه‌های سنواتی جدای از منابع و مصارفی که در جداول کلان بودجه آورده می‌شود، در تبصره‌های بودجه نیز برای برخی از امور، منابع و مصارفی لحاظ می‌گردد. اهم ارقام خارج از سقف در لایحه و قانون بودجه سال ۱۴۰۳ به شرح جدول ۶ است.

جدول ۶. ارقام خارج از سقف در لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳ (هزار میلیارد تومان)

عنوان	لایحه بودجه ۱۴۰۳	قانون بودجه ۱۴۰۳	حکم
هدفمند سازی یارانه‌ها	۷۵۸	۷۵۸	بند (الف) تبصره ۸
قرض الحسنه ازدواج، فرزندآوری و ودیعه یا خرید یا ساخت مسکن	کرانه‌ای برای پرداخت ذکر نشده است	حداقل ۲۰۰	بند (ث) تبصره ۱۳
تقویت بنیه دفاعی نیروهای مسلح	۱۳۶	۱۳۶	بند (ب) تبصره ۴
اصلاح ساختار مالی بانک مسکن	-	۱۰۰	بند (ت) تبصره ۱۰
تسهیلات قرض الحسنه اشتغال پایدار و رشد تولید	۱۰۰	۱۰۰	بند (الف) تبصره ۲
بدهی‌های دولت به تأمین اجتماعی	-	۱۳۰	بند (د) تبصره ۱۵
تأمین قیر پروژه‌های عمرانی	۲۰	۲۰	بند (س) تبصره ۷
توسعه حمل و نقل عمومی	۱۰	۱۵	بند (ب) تبصره ۱
بخشودگی سود، کارمزد و جریمه‌های دیرکرد تسهیلات بخش کشاورزی خسارت‌دیده	-	۱۵	بند (ض) تبصره ۷
صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی	۷	۷	بند (ت) تبصره ۵
سهم دولت به صندوق بیمه محصولات کشاورزی	۶	۶	بند (ب) تبصره ۵

مآخذ: لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳.

لازم است بودجه‌های سنواتی، آیینه تمام‌نمایی از وضعیت دخل و خرج دولت برای یک سال مالی باشد. مطابق با اصل جامعیت بودجه، مقتضی است، دولت تمام هزینه‌ها و درآمدهای خود را به نحوی ارائه کند که تمامی این مبالغ ذیل رقم سقف بودجه عمومی منعکس گردد. عدم رعایت این اصل، تجزیه و تحلیل بار مالی بودجه را دشوار می‌سازد و علامت مناسبی از وضعیت مالی دولت به سیاست‌گذاران منتقل نمی‌کند. در ساز و کار فعلی بودجه‌ریزی، بخشی از بدهی‌های دولت و شرکت‌های دولتی که در نهایت از راه‌های مختلف به شبکه بانکی منتقل می‌شوند، در بودجه دیده نشده است. تا زمانی که این دسته از بدهی‌های دولت در معرض شفافیت قرار نگیرند، چاره‌ای برای آن‌ها اندیشیده نخواهد شد و یکی از مهم‌ترین عوامل سلطه مالی در اقتصاد فعال خواهد ماند. لازم است این دسته از مخارج در جداول کلان منعکس شود. تکالیفی که در تبصره‌های بودجه آورده می‌شوند از دو طریق بر اقتصاد اثر دارند. دسته‌ای از تبصره‌ها از طریق اثرگذاری بر بودجه و دسته دیگر از طریق اثرگذاری بر شبکه بانکی و سیاست‌گذاری پولی خود را نمایان می‌سازند. عمدتاً تسهیلات تکلیفی که دولت برای حمایت از تولید، اشتغال، حمایت از کشاورزان و نیز تسهیلاتی که برای ازدواج و موارد مشابه در نظر می‌گیرد، متناسب با جریان منابع - مصارف نظام بانکی نیست. به نحوی که منابع بانکی تکافوی مصارف تکلیفی را ندارد. لذا این دسته از تکالیف از جنس اثرگذاری بر سیاست پولی است.

حمایت از تولید جزو موثرترین روش‌هایی است که می‌تواند منجر به رشد اقتصادی پایدار، کاهش نرخ تورم و در نهایت افزایش رفاه جامعه شود. افزایش اشتغال و کاهش نرخ بیکاری در گرو افزایش تولید است. تولید در کشور با مشکلات متعددی همراه است که یکی از آن‌ها تأمین منابع مالی است. افزایش نرخ تورم منجر به افزایش نرخ تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی شده است و بنگاه‌ها از این حیث با مضیقه مواجه هستند. حمایت از تولید روش‌های مختلفی دارد؛ از رفع موانع کسب و کار گرفته تا پیش‌بینی پذیر کردن شرایط اقتصادی و تأمین مالی، لذا لازم است

طراحی بسته‌های حمایت از تولید، جامع نگر و مکمل یکدیگر باشند و صرفاً به یک جنبه از موارد مذکور اکتفا نگرند.

تأمین مالی تولید جزو مسائل پیچیده‌ای است که طراحی خاص خود را می‌طلبد و فقط با اتکا به منابع تسهیلات تکلیفی نمی‌توان تأمین مالی تولید را بهبود داد. بر همین اساس قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها در اسفندماه ۱۴۰۲ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. این قانون می‌تواند مجموعه‌ای از خلأهای نظام تأمین مالی را مرتفع کند.

در مورد تسهیلاتی که برای جوانان در نظر گرفته می‌شود نیز می‌توان بیان داشت، با توجه به مشکلاتی که زوجها در ابتدای زندگی مشترک با آن مواجه هستند، پرداخت تسهیلات جزو مشوق‌هایی است که می‌تواند موجب تسهیل در امر ازدواج گردد. در مورد این دسته از تسهیلات و موارد مشابه آن، این نکته حائز اهمیت است که میزان پرداخت تسهیلات متناسب با توان اقتصادی شبکه بانکی لحاظ گردد.

۴. مهم‌ترین مصوبات مجلس در احکام و تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۳

۴-۱. رشد اقتصادی (تأمین مالی داخلی، تسهیلات مالی خارجی، تأمین مالی اجرای طرح‌ها)

بند (الف) تبصره ۱ لایحه بودجه، به شرکت‌های دولتی اجازه داده بود که تا سقف یکصد و سی هزار میلیارد ریال اوراق مالی اسلامی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند. در قانون بودجه این مقدار به سقف ۱۵٪ سرمایه‌گذاری مصوب در بودجه سنواتی شرکت‌ها تغییر پیدا کرده است. با توجه به اینکه تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت‌های ثابت، در دهه گذشته وضعیت مطلوبی نداشته است و کشور نیاز مبرم به سرمایه‌گذاری دارد، افزایش مجوز انتشار اوراق به شرکت‌های دولتی، می‌تواند در حل چالش‌های سرمایه‌گذاری گام مؤثری باشد. هزینه‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، ۶۹۲ هزار میلیارد تومان لحاظ شده است. در نظر گرفتن شرایط جدید برای شرکت‌های دولتی به منظور اعمال سقف انتشار اوراق مالی اسلامی، با توجه به عدد مندرج برای هزینه‌های سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها، توان آن‌ها برای تأمین مالی را افزایش داده است.

سقف انتشار اوراق برای شهرداری‌های کشور و سازمان‌های وابسته به آن‌ها در قانون، به سیصد هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. در حالی که در جزء ۱ بند (ب) تبصره ۱ لایحه، سقف دویست هزار میلیارد ریالی در نظر گرفته شده بود. با توجه به نیاز شهرداری‌ها به منابع مالی، منابع حاصل از فروش اوراق بدهی می‌تواند بخشی از نیاز مبرم شهرداری‌های کشور برای توسعه و به‌روزرسانی وسایل حمل‌ونقل عمومی را تأمین نماید و از آنجا که دولت در پرداخت اعتبارات نقدی با مضيقه مواجه است، لذا انتشار اوراق اقدامی منطقی است که در لایحه پیش بینی شده بود و در قانون، سقف آن افزایش پیدا کرده است.

در بند (پ) تبصره ۱ نیز سقف تأمین اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به‌ویژه برای مناطق سردسیر از ۳۰ درصد ردیف‌های اعتباری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ۵۰ درصد این مقدار در قانون افزایش یافته است. مطابق با این بند به منظور تسریع در تأمین اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به‌ویژه برای مناطق سردسیر به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق اسناد اعتباری و اوراق مالی اسلامی با استفاده از ظرفیت نظام بانکی کشور با اتکا به منابع موضوع ماده (۱۲۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۰۶/۰۱، در سقف اعتبارات ردیف‌های مربوط در این قانون، تجهیز و تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) ردیف‌های اعتباری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را با تخصیص سازمان مذکور پرداخت نماید. ماده (۱۲۵) قانون محاسبات عمومی، بیان می‌دارد: «خزانه مجاز است برای رفع احتیاجات خود از موجودی حساب‌های اختصاصی از جمله حساب تمرکز درآمد شرکت‌های دولتی و سپرده، موقتاً استفاده نماید مشروط بر این که بلافاصله پس از درخواست سازمان ذیربط وجوه استفاده شده را مسترد دارد.»

۲-۴. اشتغال

تبصره ۲ به حمایت از تولید و افزایش اشتغال پرداخته است. در این تبصره لایحه و قانون در تأمین منابع مالی با یکدیگر تفاوت مهمی ندارند. در مورد محل مصرف، تفاوت‌هایی میان قانون و لایحه وجود دارد؛ از جمله اینکه در قانون، ۸ جزء برای مصارف به بند (ب) اضافه شده است. بند (پ) پیرامون ساز و کارهای اجرایی و بند (ت) در مورد نحوه نظارت به تبصره الحاق شده است. بند (ث) نیز به توانمندسازی نیروی انسانی و اشتغال افراد جویای کار اشاره دارد که به لایحه الحاق شده است.

در مورد الحاق‌هایی که در قانون وجود دارد، می‌توان بیان داشت که در این تبصره به منظور حفظ انسجام با برنامه هفتم پیشرفت [۳]، رویکرد جدید ایجاد اشتغال پایدار و رونق تولید در دو بخش «حمایت از پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور» به استناد بند (ت) ماده (۴۸) برنامه هفتم و تقویت تولید داخلی محصولات با بهره‌وری بالای انرژی به استناد بند (پ) ماده (۴۶) برنامه هفتم به محتوای تبصره اضافه شده است. بنابراین، تبصره به سه بخش «اشتغال حمایتی»، «حمایت از پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور»، «تقویت تولید داخلی محصولات با بهره‌وری بالای انرژی» تقسیم شده است. برای هر یک از آن‌ها منابعی به صورت جداگانه لحاظ شده است و ساز و کارهای اجرایی و نظارت بر آن نیز در نظر گرفته شده است. در مجموع موارد الحاقی به لایحه منجر به افزایش شفافیت در مصرف و تقسیم‌بندی موضوعی معین، به منظور تخصیص اعتبارات پیش‌بینی شده است. لازم به توضیح است که تاکنون سیاست‌های رونق تولید و اشتغال به دلیل فقدان وحدت رویه و راهبرد بلندمدت، اعمال چرخش‌های سیاستی پیش‌بینی نشده و بدون پشتوانه نظری، عملکرد موفقیت‌آمیزی نداشته است. در این تبصره تلاش شده است تا بخشی از این مشکلات کاهش پیدا کند اما تا رسیدن به سطح مطلوب فاصله دارد.

۳-۴. بودجه ریزی و سیاست‌گذاری مالی

حذف بند (چ) تبصره ۳ از جمله مهم‌ترین تغییرات این بخش می‌باشد. این بند به تکلیف بانک مرکزی، برای واریز معادل ریالی مسدودی‌های ارزی استفاده نشده حساب ذخیره ارزی، اشاره داشت. در مورد حذف این بخش از لایحه می‌توان اینطور تفسیر کرد که مطابق با بند (پ) ماده (۱۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه یکی از وظایف حساب ذخیره ارزی تأمین کسری بودجه عمومی دولت ناشی از کاهش منابع ارزی حاصل از صادرات نفت خام، گاز و میعانات گازی نسبت به ارقام پیش‌بینی شده است. لذا برداشت از حساب مذکور در صورت کاهش وصولی منابع حاصل از صادرات نفت و گاز نسبت به رقم مصوب بلامانع است. البته باید توجه داشت که در بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی، ۵۰ درصد مانده انتهای هر سال حساب ذخیره ارزی باید به صندوق توسعه ملی منتقل شود. در نتیجه، اطلاق این بند در مقام اصلاح آن قوانین به نظر می‌رسد که اولاً باید از حیث تنقیح و اصول قانون‌نویسی موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی ۱۳۹۸ مقام معظم رهبری، در قالب اصلاح قوانین مزبور، تهیه شود و مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرد و ثانیاً به جهت اصلاح قانون دائمی، طبق ماده ۱۸۱ آیین‌نامه داخلی مجلس، تصویب آن نیاز به رأی دوسوم نمایندگان دارد. ضمن اینکه طبق بند «ب» ماده (۱۳) برنامه پنج‌ساله پیشرفت، لایحه و قانون بودجه سالانه کل کشور نباید منجر به اصلاح قوانین دائمی یا برنامه‌های توسعه شود، لذا از لایحه حذف شده است.

۴-۴. نفت و رابطه مالی آن با دولت و صندوق توسعه ملی

مطابق با بند (الف) تبصره ۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۳، سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز چهل و پنج درصد (۴۵٪) تعیین شده و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم علی‌الحساب شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) به میزان چهارده و نیم درصد (۱۴،۵٪) و نیز سهم چهارده و نیم درصد (۱۴،۵٪) شرکت دولتی ذیربط وزارت نفت در امور گاز از محل خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) و همچنین سهم سه درصد (۳٪) مناطق نفت خیز، گاز خیز و توسعه نیافته اقدام کند.

در لایحه بودجه سال جاری، مقرر شده بود که سهم ۴۲ درصدی صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز، سهم ۳ درصدی مناطق نفت خیز، گاز خیز و توسعه نیافته و همچنین مطالبات شرکت ملی نفت و شرکت ملی گاز بابت قراردادهای

موضوع ماده (۱۵) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت که به تایید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد، بلافاصله پس از وصول از محل این حساب پرداخت شود. با مقایسه لایحه و قانون بودجه ۱۴۰۳ می‌توان افزایش سهم صندوق توسعه ملی به ۴۵ درصد در قانون را مهم‌ترین تفاوت قانون و لایحه در بخش احکام مربوط به صندوق توسعه ملی دانست.

بر اساس سیاست‌های کلی برنامه ششم سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز، سالانه حداقل دو واحد درصد افزایش داشته است. سهم صندوق توسعه ملی در قانون بودجه سال ۱۴۰۲، ۴۲٪ بوده است. با توجه به منقضی شدن برنامه ششم توسعه در بازه زمانی تصویب قانون بودجه سال ۱۴۰۳، مجلس با استناد به بند (ح) ماده ۱۶ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز را نسبت به سال گذشته، ۳ درصد، افزایش داد.

از موارد دیگری که در این تبصره به لایحه الحاق شده است، تکلیف دولت به واریز ۱٪ منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی و ۵٪ از سود شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو (به صورت علی‌الحساب) و نیز ۱۰٪ از منابع حاصل از عواید فروش پروپان و بوتان (گاز مایع) و میعانات گازی شرکت‌های تابعه وزارت نفت به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی است. با توجه به مشکلات ناشی از ناترازی انرژی در کشور و نیاز به حل آن‌ها، توجه به وضعیت بهینه‌سازی مصرف انرژی از جمله نکات قابل تامل قانون بودجه است. این موضوع نقش موثری نیز بر کاهش ناترازی انرژی دارد. کاهش ناترازی انرژی در نهایت منجر به کاهش ناترازی بودجه دولت می‌شود. این بخش از تبصره، عملاً ماهیتی سرمایه‌گذاری دارد که می‌تواند در میان مدت و بلندمدت موجب کاهش هزینه‌های دولت شود.

تغییر مهم دیگر این تبصره، الحاق بخشی به بند (الف) است که در آن سقف سیزده میلیارد و ششصد میلیون (۱۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورویی برای واردات صرفاً کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن و تجهیزات مصرفی پزشکی لحاظ شده است. این الحاق نقش موثری در ایجاد انضباط ارزی خواهد داشت. دولت با اتکا به این مقدار مشخص، سهم کالای اساسی از درآمدهای ارزی را پرداخت می‌کند. با توجه به اختلاف قیمت ارز ترجیحی با ارز بازار آزاد، لازم است مصارف ارز ترجیحی محدود باشد تا موجب کاهش درآمدهای دولت یا استقراض دولت از ارزهای صندوق توسعه نگردد و منابع برآوردی دولت، دقیق‌تر شود.

به بند (پ) تبصره ۴ قانون بودجه دو جزء الحاق شده است. دو جزء الحاقی به این بند شامل اعمال سقف هشتصد هزار میلیارد (۸۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از طریق منابع تبصره (۸) قانون بودجه، جهت خرید و معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی وارداتی با فراورده‌های نفتی صادراتی و در نظر گرفتن سقف ششصد هزار میلیارد (۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در قالب ردیف درآمدی و هزینه‌ای مشخص به منظور خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده‌های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فراورده‌های نفتی با خوراک تحویلی به آن‌ها، است. هدف از الحاق این دو جزء به تبصره مذکور تأمین فراورده‌های نفتی مورد نیاز کشور و نیز بهینه‌سازی مصرف و کاهش نیاز به واردات فراورده‌های نفتی بوده است. با توجه به اینکه افزایش واردات فراورده‌های نفتی، موجب افزایش نیازهای ارزی و به دنبال آن، ایجاد عدم توازن در جریان منابع و مصارف ارزی می‌شود؛ لذا در نظر گرفتن سقف برای نیازهای وارداتی بخش مورد اشاره در این بند، اقدام در جهت مدیریت منابع ارزی کشور است. موضوعی که می‌تواند به پیش‌بینی پذیرتر شدن اقتصاد کشور نیز کمک نماید. از طرفی با کنترل هزینه‌های دولت که می‌توانست از این محل افزایش پیدا کند، به افزایش انضباط مالی کمک می‌کند.

۵-۴. حوادث غیرمترقبه

افزایش اعتبار سازمان‌های مشمول بند (الف) تبصره ۵ و نیز افزایش تعداد دستگاه‌هایی که مشمول این بند هستند؛ از جمله تغییرات لایحه تاقانون مربوط به تبصره ۵ است. برای تعیین سقف اعتبارات مندرج در این بند، از واژه «تا» استفاده شده است؛ که بر این اساس سازمان برنامه و بودجه کشور اختیار دارد کمتر از مبالغ ذکر شده را تخصیص دهد. این در حالی است که اعتبارات بند (الف) این تبصره با توجه به ماهیت پیشگیرانه و مقابله‌ای که دارد، باید به‌طور کامل و بدون کم و کاست هزینه شود.

۴-۶. مالیات و عوارض

بند (الف) تبصره ۶ لایحه بنا به نظر هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، حذف شده است. در این بند بیان شده بود: «مالیات و عوارض موضوع کالاهای بند «الف» ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده، به عنوان جزئی از قیمت تمام شده این کالاها منظور می شود و قابل استرداد نمی باشد.» ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده، نرخ مالیات و عوارض کالاها، نفتی، فلزات گران بها، سیگار، نوشابه و سایر کالاها، آسیب رسان به سلامت را تعیین می کند. چنانچه این بند در قانون، لحاظ می گردید، اعتبار مالیاتی برخی شرکت‌های صادر کننده بزرگ مانند شرکت‌های فعال در صنایع نفتی لغو می شد. در نتیجه، این گروه از شرکت‌ها با مشکل افزایش هزینه مالیاتی مواجه می شدند. چراکه این شرکت‌ها در حلقه نهایی چرخه زنجیره ارزش افزوده قرار دارند و به منظور خرید مواد اولیه، مالیات بر ارزش افزوده را پرداخت کرده اند و چون صادر کننده هستند، لذا کل مالیات بر ارزش افزوده به آن‌ها اصاب می کند.

بند (الف) تبصره ۶ قانون بودجه نسبت به بند (ب) همان تبصره در لایحه، تغییر قابل تاملی دارد. در قانون بودجه، حکم به این صورت بیان شده است که «در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ بعد از عبارت ده درصد عبارت مازاد بر چهل درصد اضافه می شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ قابل اعمال است.» در حالی که در لایحه دولت، عبارت «مازاد» بعد از عبارت ده درصد ذکر نشده بود. بر اساس تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) به ازای هر ۱۰٪ افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات اشخاص موضوع این ماده نسبت به درآمد ابرازی مشمول مالیات سال گذشته آن‌ها، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد از نرخ‌های مذکور کاسته می شود. شرط برخورداری از این تخفیف، تسویه بدهی مالیاتی سال قبل و تسلیم اظهارنامه مالیاتی مربوطه در مهلت اعلام شده از سوی سازمان امور مالیاتی است.

در شرایط تورمی صرف تداوم فعالیت اشخاص، منجر به افزایش اسمی درآمد آن‌ها، می شود. در نتیجه امکان بهره‌مندی فراگیر، از این معافیت وجود داشت. به منظور تخصیص این معافیت به اشخاصی که به طور حقیقی، فعالیت خود را توسعه داده‌اند و نه عموم اشخاص، لازم بود، نصاب تعیین شده در تبصره ۷ ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به مقداری نزدیک به نرخ تورم سالانه کشور تغییر یابد. موضوعی که در لایحه و قانون، لحاظ شده است. وجه تمایز قانون و لایحه در اصابت کرانه‌های مالیاتی به میزان درآمدهای ابرازی است. چنانچه متن لایحه مورد ملاک قرار می گرفت، سازمان امور مالیاتی به ازای هر ۴۰٪ افزایش درآمد ابرازی، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد از نرخ‌های مالیاتی درآمد ابرازی مشمول مالیات اشخاص را کم می کرد. مسئله‌ای که موجب می شد، اشخاص به منظور بهره‌مندی از این تخفیف مالیاتی، انگیزه لازم را نداشته باشند. به عنوان مثال، اشخاص برای استفاده از ۲٪ تخفیف در مالیات، می بایست درآمدهای ابرازی خود را ۸۰٪، افزایش می دادند؛ و به همین ترتیب درآمدهای ابرازی افزایش می یافت تا سقف تخفیف ۵٪ برای اشخاص حاصل گردد. در حالی که در واقعیت چنین روندی امکان‌پذیر نیست. بنابر این اشخاص برای افزایش درآمدهای ابرازی خود یا حتی اظهار دقیق آن‌ها به سازمان مالیاتی، انگیزه خود را از دست می دادند. با تغییری که در قانون بودجه نسبت به لایحه صورت گرفت، به ازای هر ۱۰٪ افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات اشخاص، مازاد بر ۴۰٪، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد از نرخ‌های مالیاتی کاسته می شود. بنابر این در این رویه، به منظور دریافت تخفیف‌های مالیاتی، مودیان با مسئله دور از دسترسی مواجه نیستند. به عنوان مثال یک شخص با ۵۰٪ افزایش درآمد ابرازی خود، می تواند از ۲٪ تخفیف مالیاتی بهره‌مند شود.

در بند (پ) تبصره ۶ قانون بودجه به منظور تسهیل در واردات دستگاه‌های آمبولانس به دستگاه‌هایی که در این بند اجازه واردات داده شده است، شرط استفاده از آن در راستای مأموریت دستگاه‌های مذکور در سال ۱۴۰۳ و نیز ممنوعیت فروش آن‌ها اضافه شده است. این حکم در چند سال گذشته همواره تکرار شده است و با توجه به عدم پشتوانه قانونی جایگزین در سایر قوانین موضوعه و اهمیت حوزه درمان، درج آن حائز اهمیت است. چنانچه عبارت «لوازم یدکی و تجهیزات پزشکی ویژه خودروی آمبولانس» نیز به این حکم اضافه می گردید می توانست پیامدهای مثبت بیشتری داشته باشد.

حذف بندهای (ث) و (ج) لایحه از جمله تفاوت‌های دیگر قانون و لایحه در این تبصره است. این دو بند به ترتیب به مسئله ایجاد دسترسی برای

سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه‌های موجود از جمله (سیاق و سرآمد) از طریق بانک مرکزی و نحوه شناسایی حساب‌های تجاری اشاره کرده بود و با توجه به اینکه موارد مطروح در این بندها از جمله موضوعاتی بودند که لازم است در احکام دائمی پیرامون آن‌ها تصمیم‌گیری شود، لذا ذکر آن‌ها در قانون بودجه سنواتی که ماهیت سالانه و کوتاه مدت دارد، مطلوب نیست؛ اما ناظر به اینکه جزو موضوعات مهم و اثر گذار بر افزایش درآمدهای مالیاتی دولت و کاهش فرارهای مالیاتی می‌باشند، ضروری است که در قوانین مالیاتی تصویب گردند.

بر اساس بند (چ) تبصره ۶ قانون بودجه، انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) قیمت روز خودروی آن‌ها بیش از سی و پنج میلیارد (۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال است، نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند؛ در حالی که در بند (خ) لایحه بودجه آستانه اصابت مالیات سی میلیارد ریال بوده است. در مورد این اصلاح می‌توان بیان داشت که مالیات بر دارایی از جمله پایه‌های مالیاتی است که ضمن کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی می‌تواند منجر به افزایش درآمدهای مالیاتی شود. مالیات بر خودرو لوکس نیز یکی از اقلام مالیات بر دارایی است که در این بند از قانون دیده شده است. شایان ذکر است با توجه به عدم وجود جریمه دیرکرد برای حکم این بند، مؤدیان عملاً پرداخت مالیات بر خودرو لوکس خود را به زمان نقل و انتقال موکول می‌کنند. این امر منجر به تعویق درآمدهای مالیاتی می‌شود. همچنین با عنایت به نوسان قیمت خودرو در کشور، تعیین دقیق روز و نحوه محاسبه قیمت خودرو (میانگین قیمت محاسبه می‌شود یا روش دیگر)، اهمیت پیدا می‌کند. عدم بیان موارد فوق، به دلیل امکان تضییع حقوق افراد، مغایر بند ۴ سیاست‌های کلی برنامه هفتم به نظر می‌رسد.

بند (ج) تبصره در قانون بودجه، میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد را مبلغ هفتصد و پنجاه میلیون (۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور به مبلغ یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین کرده است. در صورتی که صاحبان مشاغل از پایانه فروشگاهی موضوع ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۰۷/۲۱ با امکان درج مشخصات کالا و هویت خریدار استفاده کنند، معافیت مذکور، مبلغ یک میلیارد و چهارصد و چهل میلیون (۱,۴۴۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. در حالی که در لایحه^۱ این آستانه‌ها به ترتیب پانصد و هفتاد میلیون (۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و هفتصد و پنجاه میلیون (۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده بود و به صاحبان مشاغل که از پایانه فروشگاهی استفاده می‌کنند، اشاره‌ای نشده بود. با توجه به اینکه آستانه در نظر گرفته شده از سوی سازمان امور مالیاتی به منظور اخذ مالیات از مؤدیان مذکور، بر اساس احتمال فرار مالیاتی ایشان بوده است؛ مؤدیانی که از نظر سازمان، احتمال کم اظهاری درآمد ایشان بیشتر است، آستانه اصابت مالیاتی پایین‌تری برایشان، لحاظ شده است. در حالی که ممکن است این گروه از مؤدیان، کم اظهاری نکرده باشند و بر اساس واقعیت، درآمد خود را ابراز کرده باشند، اما با هزینه مالیاتی بیشتری مواجه شوند.

۷-۴. انرژی (آب، برق، انرژی اتمی)

در بند (الف) تبصره ۷ قانون، سهم کمک بلاعوض دولت، ۸۵٪ از اعتبار طرح‌های ذیل «برنامه توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی تعیین شده است. اما در لایحه دولت این سهم ۷۰٪ دیده شده بود. با توجه به اینکه براساس جزء ۴ بند (ت) ماده ۳۳ برنامه هفتم پیشرفت، دولت موظف شده است که نسبت به پرداخت هزینه‌های اجرای عملیات آب و خاک، بازسازی و نوسازی قنوات و سامانه‌های نوین آبیاری در اراضی کشاورزی به صورت بلاعوض اقدام نماید و لازم است، آب صرفه جویی شده در بخش کشاورزی در طول اجرای برنامه، صرفاً صرف تعادل بخشی آبخوان شده و تخصیص آن به سایر مصارف غیر از آب شرب ممنوع باشد. بر این اساس باید درصد کمک بلاعوض و سقف منابع در قوانین بودجه سنواتی لحاظ شود.

با وجود چالش‌های ناشی از عدم لحاظ دید جامع نسبت به بیلان آب و همچنین وجود تردیدهای جدی در صرفه جویی آب در مقیاس حوضه آبریز با اجرای سامانه‌های نوین آبیاری، سهم یادشده، از ۸۵ درصد در سال‌های گذشته و طی برنامه توسعه ششم، به ۷۰ درصد در این بند از لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ تقلیل یافته بود اما در قانون بودجه به ۸۵ درصد افزایش یافت.

۱. معافیت‌های مذکور در قالب بند (ذ) لایحه درج شده بود.

الحاق بند (ض) به این تبصره از دیگر تفاوت‌های لایحه و قانون است. بر اساس این الحاق بار مالی ناشی از بخشودگی سود، کارمزد و جریمه‌های دیرکرد تسهیلات پرداختی تا دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال با سررسیدهای تا پایان سال ۱۴۰۲ تمامی بهره‌برداران بخش کشاورزی خسارت دیده از حوادث غیرمترقبه مطابق با اولویت بندی این بند از قانون تا مبلغ یکصد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از محل بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تضمین و پرداخت خواهد شد. این بخش از تبصره جزو موارد تکلیفی به دولت است. جبران خسارت‌های کشاورزان که با حوادث غیرمترقبه مواجه شده‌اند، نقش مهمی در تامین امنیت اقتصادی کشاورزان دارد و لازم است به این موضوع پرداخته شود تا زنجیره تولید مواد غذایی در کشور با مشکل مواجه نشود. از جمله نکات این تبصره، تامین بار مالی تحمیل شده آن به شبکه بانکی از سوی دولت است، یعنی دولت صرفاً به شبکه بانکی تکلیف نکرده است که بخشودگی جرائم دیرکرد تسهیلات پرداختی را تقبل نماید؛ بلکه خودش مکلف به پرداخت شده است تا به شبکه بانکی فشار مضاعف وارد نگردد. نکته قابل تامل در مورد این تبصره و موارد مشابه دیگر این است که دولت قرار است این بار مالی را چگونه تامین نماید. همانطور که از متن تبصره آمده است، تامین مالی از طریق بند (م) ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) صورت خواهد گرفت. در واقع در تامین بار مالی تبصره‌هایی که تکلیفی را بر عهده دولت قرار می‌دهند، مهم است که نحوه تامین مالی از سوی دولت دیده شود و همچنین تامین مالی دولت به نحوی نباشد که بر شبکه بانکی و بانک مرکزی فشار در جهت بسط پایه پولی وارد نماید.

۸-۴. هدفمندی یارانه‌ها

در زمینه هدفمندسازی یارانه‌ها مانند برخی دیگر از تبصره‌ها در وهله اول تغییر شکلی صورت گرفته است و بر خلاف رویه چند سال اخیر بودجه‌های سنواتی که احکام مربوط به آن در تبصره ۱۴ بیان می‌شده است، در سال ۱۴۰۳ این رویه تغییر پیدا کرد و احکام مربوط به هدفمندسازی یارانه‌ها در تبصره ۸ ذکر شده است.

جزء ۱ بند (الف) تبصره ۸ قانون بودجه تصریح کرده است که «منابع قانون هدفمندی یارانه‌ها به میزان ۷۵۸,۸ هزار میلیارد تومان توسط شرکت‌های تابعه وزارت نفت بابت دریافتی حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی (پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی به میزان چهار و پنج درصد (۴۵٪))، فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی با احتساب مالیات بر ارزش افزوده و فروش خوراک گاز به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع، به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.» در حالی که در لایحه موضوع کسر سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی بیان نشده بود. این تفاوت به علت ایرادات منعکس شده توسط شورای نگهبان اعمال شده است. البته به نظر می‌رسد که با توجه به کسری قابل توجه منابع - مصارف هدفمندی، این حکم در عمل تاکنون اجرا نشده باشد.

بند (پ) تبصره ۸ قانون بودجه، با اصلاح همراه شده است. بر این اساس «۱۰٪ منابع حاصل از فروش داخلی و صادرات شش فرآورده اصلی (بنزین، نفت گاز، نفت سفید، نفت کوره، گاز مایع و سوخت هوایی) مطابق برنامه اعلامی سال ۱۴۰۲ پالایشگاه‌های نفت بر اساس برنامه تولید منابع این تبصره به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد» در لایحه به منابع حاصل از فروش داخلی و صادرات پالایشگاه‌های نفت اشاره شده بود. در قانون به صراحت محصولات پالایشگاهی این بند مشخص گردیده است و موجب ارتقای شفافیت این حکم بودجه شده است.

۹-۴. صنعت و معدن، گمرک

جزء ۲ بند (الف) تبصره ۹ قانون بیان می‌کند که حقوق گمرکی و مالیات ارزش افزوده واردات کالاهای اساسی، دارو و مواد اولیه دارو، نهاده‌های دامی و کشاورزی، ملزومات مصرفی پزشکی و شیر خشک مخصوص اطفال به ۱٪ کاهش یابد. مواردی که کمتر از ۱٪ است به همان میزان کمتر، باقی خواهد ماند. بر اساس متن لایحه، کالاهایی که مالیات بر ارزش افزوده واردات آن‌ها، کمتر از یک درصد بود، به یک درصد افزایش پیدا می‌کرد. چرا که دولت اعمال حداقل یک درصد را در لایحه بیان کرده بود. در قانون این مسئله اصلاح شد و کالاهایی که از معافیت برخوردار

بوده اند با تصویب قانون بودجه ۱۴۰۳ به افزایش مالیات بر ارزش افزوده واردات و در نتیجه افزایش قیمت نهایی از این محل، دچار نمی گردند؛ چرا که در قانون آمده است، کالاهای مشمول تعرفه های کمتر به همان شیوه تداوم یابند.

۱۰-۴. مسکن، راه، حمل و نقل

مهم ترین تغییرات این تبصره الحاق بند (ت) و (ث) به لایحه بودجه است. بند (ت) به اصلاح ساختار مالی بانک مسکن، حل و فصل ناترازی این بانک جهت افزایش تسهیلات دهی در طرح (پروژه) های نهضت ملی مسکن پرداخته است. با توجه به شرایطی که در بخش مسکن وجود دارد، اصلاح ساختار مالی بانک مسکن جهت افزایش قدرت تسهیلات دهی با اولویت تسهیلات در بخش ساخت مسکن از نکات برجسته قانون تلقی می شود.

بند (ث) تبصره قانون بودجه به نوسازی ناوگان حمل و نقل با تاکید بر حمل و نقل باری اشاره دارد. طبق جزء ۱ بند (ث) ماده ۵۷ برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مکلف است کشنده های متوقف بیش از پنج سال را که بازسازی آنها دارای صرفه اقتصادی است تا پایان سال دوم اجرای برنامه با استفاده از روش های مشارکت عمومی - خصوصی راه اندازی یا واگذار نماید و در این تبصره به این بخش از برنامه هفتم توجه شده است. موضوعی که می تواند زمینه لازم برای تحقق اهداف برنامه در این بخش را فراهم نماید.

۱۱-۴. ارتباطات و فناوری اطلاعات

تبصره ۱۱ قانون بودجه نسبت به لایحه تغییر قابل ذکرى نداشته است.

۱۲-۴. آموزش عالی

بند (پ) تبصره ۱۲ لایحه از قانون حذف شده است. موضوع این بند، تعیین سهم تامین کنندگان مالی تغذیه دانشجویی از قیمت تمام شده بود. در این خصوص ذکر چند نکته ضروری است؛ از جمله اینکه اصلاح ساز و کار حمایت مالی از تغذیه رفاه دانشجویی با توجه به سهم بالای آن در اعتبارات دانشگاه ها حائز اهمیت است. دانشجویان به طور میانگین ۱۰٪ هزینه هر وعده را پرداخت می کنند. یعنی دانشجویان مبلغ سه وعده روزانه (صبحانه، نهار و شام) که به طور میانگین در سال ۱۴۰۲، ۲۰۰ هزار تومان بوده است، فقط ۲۰ هزار تومان آن را پرداخت می کرده است. به فرض اینکه ماده مذکور در قانون بودجه، تصویب می شد و با ثابت ماندن مبلغ فوق، هر دانشجویی در سال ۱۴۰۳ لازم بود حدود ۱۰۰ هزار تومان (۶۰ هزار تومان از طریق وام و ۴۰ هزار تومان نقدی) پرداخت نماید. بنابراین افزایش یکباره این رقم برای دانشجویان، در کنار نارضایتی دانشجویان، برای دولت نیز از نظر بهره وری (پرداخت ۳۰٪ وام) براساس محاسبه از توجیه لازم برخوردار نبود. در هر حال پیشنهاد ارائه شده در لایحه دارای ابهام بود. از این حیث که این اعتبارات از دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی در ضمن اجرای بودجه کسر می شود یا در ضمن تنظیم جداول لایحه بودجه از کلیه دانشگاه ها کسر شده و در یک ردیف ذیل صندوق رفاه منظور می شود.

در این بند، قیمت غذا در کل کشور ثابت فرض شده بود، در صورتی که هزینه تمام شده برای هر وعده غذا در دانشگاه ها با یکدیگر تفاوت دارد. بنابراین این موضوع می توانست، دانشجویان یک دانشگاه با شعب یا واحدهای مختلف مانند دانشگاه تهران، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه فنی - حرفه ای و ... را با چالش های جدی در امر مدیریت بودجه و ارائه خدمات به دانشجویان مواجه نماید. توضیح بیشتر اینکه ۲۰٪ پرداختی توسط دانشجویان به دلیل تفاوت در قیمت تمام شده هر وعده غذا در همه دانشگاه های کشور مشابه نخواهد بود. در نهایت مهم ترین نکته در این پیشنهاد عدم اعتنا به دهک اقتصادی خانوار در بازپرداخت تسهیلات دانشجویان بود. در بخش پرداخت نقدی نیز لایحه، صرفاً به این موضوع اشاره داشت که سهم نقدی دانشجویان نیازمند از محل تسهیلات قرض الحسنه محاسبه و پرداخت خواهد شد؛ در حالی که به ساز و کار اجرایی شناسایی دانشجویان مشمول این بند و نحوه بازپرداخت تسهیلات اشاره نشده بود.

۱۳-۴. فرهنگ، جوانی جمعیت (تسهیلات تکلیفی)

احکام مربوط به شبکه بانکی که تا پیش از این در تبصره ۱۶ بودجه های سنواتی قرار می گرفت با کاهش تعداد تبصره ها در قانون بودجه ۱۴۰۳، دستخوش تغییرات شده است و به تبصره ۱۳ منتقل شده است.

بند (ث) تبصره ۱۳ قانون بودجه نسبت به لایحه اصلاحات مهمی داشته است که مهم ترین این اصلاحات، تعیین کف تسهیلات قرض الحسنه

و مشخص نمودن محل تامین آن‌ها می‌باشد. در صورتی که در لایحه دولت صرفاً ذکر شده بود: «شورای پول و اعتبار موظف است حداکثر تا پایان فروردین ماه سال ۱۴۰۳ تمامی سهم هر یک از بانک‌ها در پرداخت تسهیلات تکلیفی قرض الحسنه را که در قوانین موضوعه از جمله قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران، قانون حمایت از حقوق معلولان، قانون جهش تولید دانش‌بنیان، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی به درج در قوانین بودجه سنواتی تکلیف شده است، متناسب با توان تسهیلات‌دهی آن بانک‌ها تعیین و ابلاغ نماید.»

پیش‌بینی منابع برای پرداخت تسهیلات تکلیفی از جمله تغییرات قانون نسبت لایحه است. این منابع شامل سپرده‌های قرض الحسنه اعم از جاری و پس‌انداز شبکه بانکی پس از کسر ذخیره قانونی است. همچنین در قانون پیش‌بینی شده است در صورت عدم کفایت منابع مذکور، اولویت بندی اعطای تسهیلات به موارد مطروح در این بند به ترتیب شامل تسهیلات قرض الحسنه از دواج، تسهیلات قرض الحسنه فرزندآوری، تسهیلات قرض الحسنه ودیعه یا خرید یا ساخت مسکن به نحوی که چگونگی اجرای آن در قانون تصریح شده است، صورت گیرد. در اجزای ۱ الی ۳ این بند از تبصره به جزییات نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه و سقف پرداختی هر یک از عنوان‌ها نیز اشاره شده است که نقش شایانی در ارتقای شفافیت قانون و نیز کمک به تهیه دستورالعمل‌های اجرایی این بند می‌نماید.

موضوع تسهیلات قرض الحسنه از دواج و فرزندآوری که هر ساله در بودجه سنواتی تعیین تکلیف می‌شد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به صورت کلی و از طریق تکلیف شورای پول و اعتبار به تعیین میزان آن متناسب با توان تسهیلات‌دهی بانک‌ها تدوین شده بود. بر این اساس میزان رشد این تسهیلات در مقایسه با سال گذشته روشن نبود. با توجه به افزایش عدم رضایت از نحوه پرداخت تسهیلات قرض الحسنه از دواج و تولد فرزند در چند سال گذشته و افزایش افراد در صف انتظار و همچنین رفتار سلیقه‌ای بانک‌ها در دریافت ضامن، عدم تعیین میزان تسهیلات قرض الحسنه و واگذاری آن به شورای پول و اعتبار ممکن بود در حسن اجرای این حکم اختلال ایجاد نماید.

تنفیذ بند «ط» و اجزای (۲) تا (۵) بند «ح» تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ [۴] نیز در قانون بودجه ۱۴۰۳ صورت گرفته است. در حالی که لایحه اشاره ای به آن نداشته است. تنفیذ این احکام در قانون بودجه می‌تواند بر افزایش شفافیت عملیات شبکه بانکی و بهبود عملکرد آن‌ها موثر باشد. مطابق با جزء ۱ بند «ط» تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است با استفاده از سامانه اطلاعاتی خود و اطلاعات دریافتی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی (موضوع جزء ۲ این بند) موارد ذیل را به تفکیک هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بر تارنمای خود در دسترس عموم قرار داده و حداکثر سه هفته پس از اتمام هر فصل به روزرسانی نماید. اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان و تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط با تعریف شورای پول و اعتبار (مرتبط یا ذینفع واحد) به تفکیک هر یک از اشخاص، شامل میزان پرداختی و مانده به تفکیک ارزی یا ریالی، نرخ سود، مدت بازپرداخت، دوره تنفس، وضعیت بازپرداخت (جاری، سررسید گذشته، معوق یا مشکوک الوصول)، نوع و میزان وثیقه دریافت شده؛ در صورتی که به دلیل عدم کفایت سرمایه بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی تعریف بانک مرکزی از حدود و مصادیق تسهیلات کلان قابل استفاده نباشد، بانک مرکزی موظف است تسهیلات و تعهدات بالای پانصد میلیارد ریال هر ذینفع واحد را منتشر نماید.

اطلاعات مربوط به اموال غیرمنقول به تفکیک هر یک از آن‌ها شامل سال و نحوه تملک، ارزش دفتری و برآورد ارزش روز، کاربری، وضعیت بهره برداری فعلی (شعبه، ستاد، منازل سازمانی، استیجاری و مانند آن) و اقدامات انجام شده برای واگذاری یا مولدسازی را منتشر نماید. اطلاعات مربوط به مالکیت بیش از ۲۰٪ (به صورت مستقیم یا غیرمستقیم) سهام شرکت‌ها یا سایر اشخاص حقوقی به تفکیک هر یک از آن‌ها شامل سال و نحوه تملک، ارزش دفتری و برآورد ارزش روز و شاخص‌های کلیدی عملکرد اعم از نرخ بازدهی سرمایه؛ بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با همکاری بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار موظفند صورت‌های مالی حسابرسی شده این شرکت‌ها را در سامانه کدال منتشر نمایند.

میزان تسهیلات یا تعهدات پرداختی به هریک از دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (به تفکیک دستگاه) توسط بانک مرکزی یا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به همراه

نرخ سود، میزان دوره بازپرداخت و تنفس، وثیقه یا ضمانتنامه دریافتی، وضعیت بازپرداخت (به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق یا مشکوک الوصول) و مقرر مبنای پرداخت را در تارنمای بانک مرکزی و در دسترس عموم قرار داده و به صورت فصلی به روزرسانی نماید. بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی موظفند اطلاعات مندرج در جزء ۱-۱ این بند را با قابلیت خوانش رایانه‌ای به صورت فصلی در اختیار بانک مرکزی قرار دهند. در صورت استنکاف از ارسال تمام یا بخشی از اطلاعات، در موعد مقرر، مؤسسه اعتباری حسب مورد به تشخیص بانک مرکزی، به یکی از جرائم مندرج در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور یا اجزای (۳) یا (۴) بند الف ماده (۱۴) قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت ترتیبات مندرج در مواد مذکور محکوم می‌گردد.

بانک مرکزی موظف است گزارش همکاری یا تخلف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به صورت فصلی به کمیسیون‌های اصل نودم (۹۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و اقتصادی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارائه نماید.

اهم اجزای (۲) تا (۴) بند (ج) تبصره ۱۶ قانون بودجه ۱۴۰۲ نیز به شرح زیر می‌باشد:

گزارش تسهیلات پرداختی جدید در سال ۱۴۰۲ را از گزارش تسهیلات امهال شده به نحوی تفکیک نماید که مبلغ تسهیلات جدید پرداخت شده در سال ۱۴۰۲ به طور دقیق مشخص شود و آمار تجمیعی را به تفکیک بانک‌ها، ماهانه به صورت عمومی منتشر نماید. سقف پرداخت تسهیلات به کارکنان بانک‌ها و شرکت‌های وابسته به آن‌ها را که با نرخ پایین‌تر از نرخ مصوب شورای پول و اعتبار پرداخت می‌شود، مشخص نماید.

گزارش مجموع مبالغ پرداخت شده به کارمندان هر بانک و شرکت‌های زیرمجموعه را به تفکیک منتشر نماید.

در تبصره ۱۳ قانون بودجه علاوه بر تبیین موضوعات مربوط به بانک مرکزی و شبکه بانکی نظیر پرداخت تسهیلات تکلیفی بانک‌ها، نظارت بانکی، شفافیت تسهیلات پرداختی و... به مسائل مهم غیربانکی دیگری هم اشاره شده است که شامل الحاق بند (ج) و (چ) به تبصره است. بندهایی که به ترتیب مربوط به اعتبارات قوه قضائیه، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و حمایت از خانواده و جوانی جمعیت است. بر اساس جزء ۱ بند (ج) قانون، دولت مکلف است از محل منابع عمومی بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور، اعتبارات قوه قضائیه و سازمان‌های تابعه و وابسته را معادل نهصد و هشتاد هزار میلیارد (۹۸۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در جداول مربوط بخش دوم لایحه بودجه تعیین و ارائه نماید. در جزء ۲ همین بند نیز دولت مکلف شده است، اعتبارات سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران را معادل دویست و چهل هزار میلیارد (۲۴۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در جداول بخش دوم لایحه بودجه ارائه نماید. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با همکاری دستگاه‌های مذکور، اعتبار افزوده شده مازاد بر رشد سنواتی را به تفکیک برنامه، اعتبار مورد نیاز و شاخص‌های خروجی محور ارزیابی نتایج اجرای برنامه‌های مذکور به همراه بودجه تفصیلی به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. استفاده از اعتبارات افزوده شده صرفاً در قالب برنامه‌های مذکور مجاز می‌باشد.

در مورد بودجه سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران می‌توان بیان داشت بر اساس تبصره بند (الف) ماده ۷۷ برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران به منظور تحقق تکالیف و شاخص‌های تعیین شده در این قانون برای سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، سازمان مکلف است در سال اول برنامه، علاوه بر افزایش سنواتی نسبت به افزایش چهل و سه درصدی (۴۳٪) سهم دولت در تأمین اعتبارات سال ۱۴۰۲ سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران اقدام کند و این افزایش را در سنوات بعد از سال ۱۴۰۳ نیز پایه افزایش بودجه سنواتی قرار دهد. همچنین جدول اهداف کمی سنج‌های عملکردی سازمان صدا و سیما ذیل همین بند آورده شده است. بنابراین، حکم نیز در راستای تکلیف برنامه تدوین شده است.

با توجه به اینکه محل تامین اعتبار اجزای ۱ و ۲ بند (ج)، از محل بودجه عمومی می‌باشد. توجه به برنامه محوری و ارتقای بهره‌وری در آن‌ها ضروری است. «بودجه دستگاه‌های اجرایی کشور معمولاً در جدول ۷ بودجه‌های سنواتی مطرح می‌شود و حدود سه چهارم از بودجه عمومی را تشکیل می‌دهد. ۷۸ درصد از کل اعتبارات دستگاه‌های اجرایی متعلق به قوه مجریه^۱، ۱۷ درصد سایر دستگاه‌ها^۲، ۳/۹ درصد قوه

۱. شامل وزارتخانه‌ها و همه معاونت‌ها و نهادهای زیر نظر رئیس‌جمهور است.

۲. مابقی دستگاه‌ها که خارج از محدوده قوا سه گانه قرار دارند.

قضائیه^۱ و ۳/۰ درصد سهم قوه مقننه^۲ است.» [۵] بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی نشان می‌دهد بخش چشمگیری از این اعتبارات ناظر به مصارف انعطاف‌ناپذیر است و با توجه به مضیقه دولت در تأمین مالی اعتبارات دستگاه‌ها، تغییر بخش اندکی از اعتبارات امکان‌پذیر است. بنابراین ضرورت دارد که همین اعتبارات اندک بر مبنای برنامه‌های مشخص و سنجش‌پذیر تخصیص یابد. در صورتی که رشد اعتبارات بر اساس برنامه مشخص و سنجش‌پذیری که اولویت آن برای کشور در فرایند بودجه‌ریزی مشخص شده است، صورت پذیرد، تفاوت بین درصد رشد دستگاه‌های مختلف لزوماً امر نامطلوبی نخواهد بود.

در بند (چ) همین تبصره نیز عنوان شده است که به منظور حمایت از خانواده و تحقق جوانی جمعیت، وزارت راه و شهرسازی مکلف است در سال ۱۴۰۳ یک قطعه زمین به صورت رایگان در قالب شرایط مندرج در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به خانواده‌های دارای چهار فرزند و بیشتر زیر بیست سال اختصاص دهد. وزارت راه و شهرسازی مکلف است هر سه ماه یک‌بار گزارش عملکرد این بند را به کمیسیون‌های عمران، اجتماعی و فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. حمایت از خانواده و جوانی جمعیت جزو مهم‌ترین وظایف دولت است؛ چرا که تضعیف بنیان خانواده و تغییر هرم سنی جمعیت با حرکت به سوی پیری، می‌تواند آسیب‌های جبران‌ناپذیری در حوزه‌های مختلف از جمله اقتصاد، داشته باشد. نظر به اهمیت مسئله مذکور، دولت، این بند از تبصره را لحاظ کرده است. نکته مهمی که لازم است در این بند و سایر قوانین حمایتی که وضع شده‌اند، مدنظر قرار گیرد، تبیین ضوابط اجرایی قوانین و تهیه پیوستی از جزئیات اجرایی است. عدم توجه به این نکته منجر به بروز ناعدالتی در بهره‌مندی خانواده‌های مشمول، می‌شود. نظر به گستردگی جغرافیای کشور و تفاوت‌هایی که مناطق شهری با یکدیگر دارند، توجه به این موضوع اجتناب‌ناپذیر است.

۱۴-۴. قضایی، انتظامی

از جمله تغییرات تبصره ۱۴، می‌توان به حذف جزء ۴ بند (الف) لایحه اشاره کرد. بند (الف) این تبصره، تکالیفی را برای صندوق تأمین خسارت‌های بدنی، در نظر گرفته است. جزء مذکور در لایحه، مربوط به استفاده از منابع صندوق جهت سرمایه‌گذاری در رفع نقاط حادثه‌خیز جاده‌ای بود. با توجه به آمار بسیار نگران‌کننده از روند افزایشی تلفات رانندگی و سوانح جاده‌ای طی سال‌های اخیر و پیش‌بینی بازگشت آمار تلفات جانی ناشی از تصادفات در سال به بیش از ۲۰ هزار نفر، اقدام دولت، جهت کاهش سوانح جاده‌ای و کاهش تلفات، اجتناب‌ناپذیر است. هر چند که یکی از روش‌های ارتقای ایمنی حمل و نقل، رفع نقاط حادثه‌خیز در جاده‌ها است؛ اما محل تأمین منابع جهت انجام اقدام مذکور نیز مهم است. مطابق با اساسنامه صندوق تأمین خسارت‌های بدنی، تکالیفی که در این جزء لایحه بر عهده صندوق گذاشته شده بود، در حیطه موضوع فعالیت و تعهدات صندوق، نبوده است؛ لذا از این منظر، لایحه نیازمند تغییر بود. از سوی دیگر مطلوب بود، دولت با نگاهی جامع‌تر نسبت به موضوع، تصمیم‌گیری می‌کرد و علاوه بر اختصاص بودجه به رفع نقاط حادثه‌خیز، مسائل مؤثر دیگر در کاهش تلفات را نیز با تصویب شورای عالی هماهنگی حمل و نقل و ایمنی کشور، مدنظر قرار می‌داد. بدیهی است، این اقدام دولت، نیاز به استفاده از منابع درآمدی، به غیر از منابع صندوق تأمین خسارت‌های بدنی، داشت.

۱۵-۴. حقوق و دستمزد

تبصره ۱۵ به احکام و جزییات حقوق و دستمزد کارکنان و بازنشستگان اشاره دارد. از دلایل مهم رد لایحه بودجه ۱۴۰۳ در مرحله اول، توجه ویژه مجلس برای اجرای همسان‌سازی حقوق بازنشستگان بود. موضوعی که پس از رد کلیات بودجه، اصلاح گردید و در تبصره ۶ قرار گرفت. همچنین دولت، میانگین افزایش حقوق کارمندان را ۱۸ درصد در نظر گرفته بود که به ۲۰ درصد افزایش پیدا کرد. مطابق با قانون بودجه حداقل مبلغ مندرج در حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه حقوق‌بگیران به میزان صد میلیون (۱۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تعیین شده است و حداقل حکم حقوق بازنشستگان و وظیفه‌بگیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرائی متناسب با سنوات خدمت به میزان نود میلیون (۹۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال تعیین شده است در حالی که لایحه، حداقل مبلغ حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه موارد مذکور را، تبیین نکرده بود.

۱. شامل دادگستری جمهوری اسلامی ایران و دستگاه‌های زیرمجموعه، دیوان عدالت اداری و سازمان بازرسی کل کشور است.

۲. شامل مجلس شورای اسلامی و دستگاه‌های زیرمجموعه (دیوان محاسبات کشور، مرکز پژوهش‌ها، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد و ...) است.

مسئله مهم دیگر در این تبصره تأدیه بدهی قطعی حسابرسی شده دولت به سازمان تأمین اجتماعی و متناسب سازی حقوق و نیز حفظ قدرت خرید بازنشستگان تأمین اجتماعی به میزان حداقل یک میلیون و سیصد هزار میلیارد (۱.۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت نقدی یا از طریق روش های تهاتر می باشد. با توجه به اینکه سازمان در معرض وضعیت ناترازی قرار دارد، تأدیه بدهی ها، امری ضروری و غیر قابل اجتناب است. از نکات قابل تامل قانون نیز توجه به مسئله ناترازی است.

۶. جمع بندی و پیشنهادها

مطابق با اصلاح مواد ۱۸۰ و ۱۸۲ قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی درباره تغییر و اصلاح ساز و کار تصویب بودجه های سنواتی، لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در دو مرحله تقدیم مجلس شورای اسلامی شد. دولت بخش اول لایحه خود شامل ماده واحده و مشتمل بر احکام مورد نیاز برای اجرای بودجه کشور، منابع بودجه عمومی، ترازهای عملیاتی، سرمایه ای و مالی بودجه عمومی را در نیمه اول آذرماه ۱۴۰۲ تقدیم مجلس کرد. کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ در مرحله اول که از سوی دولت ارائه گردید، رد شد. مجلس معتقد بود، لازم است موارد مطرح شده در مصوبات برنامه هفتم پیشرفت از جمله موضوع همسان سازی حقوق بازنشستگان مورد توجه قرار گیرد و در بودجه اعمال شود. در حال حاضر، بند (ر) تبصره ۶ قانون بودجه ۱۴۰۳ به صراحت به همسان سازی حقوق بازنشستگان از محل افزایش یک واحد درصد مالیات بر ارزش افزوده اشاره دارد، موضوعی که مجلس آن را در قانون بودجه لحاظ کرد. همچنین عدد ۱۸ درصد افزایش حقوق کارمندان دولت به ۲۰ درصد تغییر پیدا کرد.

با بررسی جداول کلان لایحه، مجلس، مصارف عمومی دولت را به میزان ۱۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش داد. سهم اعتبارات هزینه ای از این افزایش، ۷۵ هزار میلیارد تومان و تملک دارایی های سرمایه ای، ۲۵ هزار میلیارد تومان بود. منابع عمومی نیز از ۲۴۶۲ هزار میلیارد تومان به ۲۵۶۲ هزار میلیارد تومان افزایش یافت. این افزایش مربوط به سرفصل درآمدهای مالیاتی است که از عدد ۱۱۲۲ هزار میلیارد تومان به ۱۲۲۲ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کرده است.

احکام و تبصره های لایحه بودجه نیز در چند بخش تغییرات مهمی داشته است؛ افزایش سهم صندوق توسعه ملی از ۴۲ درصد منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز به ۴۵ درصد، اعمال سقف ۸۰ هزار میلیارد تومان از طریق منابع تبصره (۸) قانون بودجه، جهت خرید و معاوضه و یا تهاتر فراورده های نفتی وارداتی با فراورده های نفتی صادراتی و سقف ۶۰ هزار میلیارد تومان در قالب ردیف درآمدی و هزینه ای مشخص به منظور خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فراورده های نفتی با خوراک تحویلی به آن ها، لحاظ نمودن سقف سیزده میلیارد و ششصد میلیون (۱۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورویی برای واردات کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن و تجهیزات مصرفی پزشکی، تأدیه بدهی قطعی حسابرسی شده دولت به سازمان تأمین اجتماعی حداقل مبلغ یک میلیون و سیصد هزار میلیارد (۱.۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت نقدی یا از طریق روش های تهاتر، تعیین کف تسهیلات قرض الحسنه و مشخص نمودن محل تامین آن ها از جمله این تغییرات است.

پیشنهاد توصیه سیاستی

ردیف	نوع توصیه		توصیه سیاستی	الزامات و قیود اجرایی	دستگاه متولی	دستگاه معین	زمان‌بندی اجرا	ملاحظات
	اصلاح	تداوم						
۱	*		تصویب بودجه در دو مرحله	تهیه بودجه در دو بخش توسط دولت	مجلس شورای اسلامی	سازمان برنامه و بودجه	کوتاه‌مدت	-
۲	**		لحاظ بار مالی تبصره‌های بودجه در جداول کلان	ارائه جداول کلان بودجه با در نظر گرفتن کلیه احکام	سازمان برنامه و بودجه	سازمان برنامه و بودجه	بلندمدت	افزایش میزان بدهی‌های دولت در کوتاه مدت
۳	**		انجام کامل قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳)	درج و تغییر احکام غیر بودجه ای در ضمن لایحه و قانون بودجه سالیانه اجتناب شود	مجلس شورای اسلامی	سازمان برنامه و بودجه	کوتاه‌مدت	-

منابع و مآخذ

- [۱] لایحه بودجه سال ۱۴۰۳
- [۲] قانون بودجه سال ۱۴۰۳
- [۳] قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران
- [۴] قانون بودجه سال ۱۴۰۲
- [۵] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۳). بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۲): بودجه دستگاه‌های اجرایی، شماره مسلسل: ۱۹۷۱۸ (تهیه و تدوین: مرتضی، کیانی).

موارد اصلاحی قانون نسبت به لایحه

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۱	الف	-	در اجرای ماده (۳) «قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت» در سال ۱۴۰۳ با رعایت قوانین و مقررات و موازین شرعی: الف) به شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اجازه داده می‌شود تا سقف یک صد و سی هزار میلیارد (۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر کنند تا برای طرح‌های مصوب شورای اقتصاد مصرف شود.	به شرکت‌های دولتی از جمله شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اجازه داده می‌شود تا سقف پانزده درصد (۱۵٪) سرمایه‌گذاری مصوب در بودجه سنواتی خود را اوراق مالی اسلامی ریالی با تضمین و بازپرداخت اصل و سود توسط خود، منتشر و با اولویت بهینه‌سازی مصرف انرژی و در راستای سیاست‌های کلی برنامه هفتم در حوزه طرح (پروژه) های پیشران و طرح‌های تعریف‌شده ذیل سند راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، مصرف کنند.
۱	ب	۱	به منظور توسعه حمل و نقل عمومی و تأمین خدمت (سرویس) دانش‌آموزان دارای معلولیت (جسمی، حرکتی و ذهنی) و مناسب‌سازی و دسترسی‌پذیری کلیه پایانه‌ها، ایستگاه‌ها، تأسیسات سامانه‌ها و ناوگان حمل و نقل درون‌شهری و برون‌شهری، دسترسی‌پذیری سامانه‌های حمل و نقل عمومی برای انطباق با قوانین داخلی و استانداردهای بین‌المللی افراد دارای معلولیت با تأیید وزارت کشور تا سقف دویست هزار میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی منتشر کنند. تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق برای طرح‌های قطار شهری و حمل و نقل شهری به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) شهرداری‌ها صورت می‌گیرد.	به منظور توسعه حمل و نقل عمومی و تأمین خدمت (سرویس) ایاب و ذهاب دانش‌آموزان دارای معلولیت (جسمی، حرکتی و ذهنی) و مناسب‌سازی و دسترسی‌پذیری تمامی پایانه‌ها، ایستگاه‌ها، تأسیسات سامانه‌ها و ناوگان حمل و نقل خط آهن (ریلی) درون شهری، دسترسی‌پذیری سامانه‌های حمل و نقل عمومی برای انطباق با قوانین داخلی و معیار (استاندارد) های بین‌المللی افراد دارای معلولیت، با هماهنگی وزارت کشور تا سقف سیصد هزار میلیارد (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال اوراق مالی اسلامی ریالی منتشر کنند. حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) منابع موضوع این جزء به احداث، تکمیل و بهره‌برداری خطوط قطار شهری اختصاص می‌یابد. تضمین بازپرداخت اصل و سود این اوراق برای طرح‌های قطار شهری و حمل و نقل شهری به نسبت پنجاه درصد (۵۰٪) دولت و پنجاه درصد (۵۰٪) شهرداری‌ها صورت می‌گیرد.
۱	پ	-	در اجرای ماده (۱۳) «قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت» و به منظور تسریع در تأمین اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به‌ویژه برای مناطق سردسیر، به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) اجازه داده می‌شود با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق اسناد اعتباری و اوراق مالی اسلامی با استفاده از ظرفیت نظام بانکی کشور با اتکا به منابع موضوع ماده (۱۲۵) «قانون محاسبات عمومی کشور»، در سقف پنجاه درصد (۵۰٪) ردیف‌های اعتباری تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تخصیص سازمان پرداخت اعتبارات ردیف‌های مربوط در این قانون تجهیز و تا سقف سی درصد (۳۰٪) ردیف‌های اعتباری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تخصیص سازمان پرداخت اعتبارات ردیف‌های مربوط در این قانون تجهیز و تا سقف سی درصد (۳۰٪) نماید. این اسناد قابلیت تسویه مطالبات مالیاتی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی را دارد. در صورت استفاده خزانه‌داری کل از وجوه موضوع ماده (۱۲۵) «قانون محاسبات عمومی کشور» وجوه مزبور باید در سال ۱۴۰۳ مسترد شود.	به منظور تسریع در تأمین اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به‌ویژه برای مناطق سردسیر، به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) اجازه داده می‌شود با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق اسناد اعتباری و اوراق مالی اسلامی با استفاده از ظرفیت نظام بانکی کشور با اتکا به منابع موضوع ماده (۱۲۵) «قانون محاسبات عمومی کشور» در سقف پنجاه درصد (۵۰٪) ردیف‌های اعتباری تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را با تخصیص سازمان مذکور پرداخت نماید. این اسناد قابلیت تسویه مطالبات مالیاتی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی را دارد. در صورت استفاده خزانه‌داری کل کشور از وجوه موضوع ماده (۱۲۵) «قانون محاسبات عمومی کشور» وجوه مزبور باید در سال ۱۴۰۳ مسترد شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان انتشار اوراق و تخصیص منابع حاصله و عناوین طرح‌های مشمول به تفکیک سردسیری و گرمسیری را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۴	الف	—	شرکت ملی نفت و شرکت ملی گاز مکلفند درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی را به حساب ارزی خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و یا تا پایان هر ماه سیاهه آن را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تسلیم نمایند. سهم چهل (۴۰٪) درصدی صندوق توسعه ملی، سهم سه (۳٪) درصدی مناطق نفت‌خیز، گازخیز و توسعه‌نیافته و همچنین مطالبات شرکت ملی نفت و شرکت ملی گاز بابت قراردادهای موضوع ماده (۱۵) «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت» که به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور می‌رسد، بلافاصله پس از وصول از محل این حساب پرداخت می‌شود. چهارده‌ونیم (۱۴.۵٪) درصد از وجوه واریزی به این حساب و سیاهه‌های ارسالی، به‌صورت علی‌الحساب، حسب مورد در وجه شرکت‌های ملی نفت یا گاز پرداخت شده و تسویه حساب قطعی وفق قراردادهای مذکور در مقاطع سه ماه صورت می‌گیرد. وزارت نفت و صندوق توسعه ملی مکلفند هر ماه گزارش عملکرد این بند و مقدار صادرات نفت، میعانات گازی، گاز و فراورده‌های اصلی و فرعی نفتی و گازی و ارز حاصل و همچنین وصولی آن و میزان واردات گاز و فراورده‌های نفتی و ارز پرداختی بابت آن را به سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ارائه نمایند.	سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز، چهل و پنج درصد (۴۵٪) تعیین شده و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم علی‌الحساب شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) به میزان چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) و نیز سهم چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت دولتی ذی‌ربط وزارت نفت در امور گاز از محل خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و مالیات با نرخ صفر) و همچنین سهم سه درصد (۳٪) مناطق نفت‌خیز، گازخیز و توسعه‌نیافته اقدام کند. شرکت‌های دولتی یادشده مکلفند درآمدهای حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی را به حساب‌های ارزی معرفی‌شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است اطلاعات مربوط به صورت‌حساب‌های فروش شامل مبلغ، میزان، زمان تحویل و زمان تسویه را به‌صورت روزانه به خزانه‌داری کل کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نموده و در حساب‌های ارزی خزانه‌داری کل کشور اعمال حساب نماید. مدیریت حساب ارزی مذکور بر اساس قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برعهده این بانک است. این مبالغ به‌صورت ماهانه واریز و تسویه حساب قطعی با شرکت‌های تابعه مذکور وزارت نفت، از ماه یازدهم سال صورت می‌گیرد. شرکت ملی نفت ایران موظف است حداقل سی درصد (۳۰٪) از این منابع را برای نگهداشت تولید و توسعه میادین هزینه نماید. به‌منظور تشویق شرکت‌های تابعه وزارت نفت برای تحقق سیاست‌های کلی برنامه هفتم (افزایش تولید نفت خام و گاز، و تبدیل شدن ایران به مرکز (هاب) انرژی منطقه)، در صورت افزایش تولید میبایستی نفت خام به بیش از سه میلیون و پانصد هزار بشکه روزانه و همچنین افزایش صادرات گاز طبیعی به میزان بیش از بیست میلیارد متر مکعب در سال، سهم شرکت‌های تابعه ذی‌ربط وزارت نفت از محل صادرات نفت خام و گاز طبیعی، نسبت به مازاد مذکور، دو برابر سهم مشخص‌شده در صدر این بند تعیین می‌شود. منابع حاصل‌شده صرفاً برای سرمایه‌گذاری جهت توسعه میادین نفتی و گازی هزینه می‌گردد. دولت و دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجازند سیزده میلیارد و ششصد میلیون (۱۳۰۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰) یورو برای واردات صرفاً کالاهای اساسی کشاورزی، دارو و مواد اولیه آن و تجهیزات مصرفی پزشکی که فهرست آن تا پایان فروردین ماه ۱۴۰۳ به تصویب هیأت وزیران می‌رسد به تخصیص، فروش، تهاتر و یا مبادله منابع ارزی حاصل از صادرات نفت، گاز و میعانات گازی، به نرخ ترجیحی اقدام کنند. در خصوص این کالاهای کارگروهی مرکب از معاون اول رئیس جمهور (رئیس کارگروه)، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (دبیر کارگروه)، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر جهاد کشاورزی، وزیر معادن و تجارت و وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بالاترین مقام دستگاه اجرایی ذی‌ربط موظفند سیاست‌گذاری و فرایند تخصیص، توزیع و موارد مصرف ارز ترجیحی را به‌گونه‌ای اجرا و نظارت کنند که کالاهای و خدمات مشمول به‌هنگام، به‌اندازه و با قیمت متناسب با نرخ ترجیحی ارز به مصرف‌کننده نهائی برسد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری دستگاه‌های یادشده به‌صورت ماهانه گزارش اجرای این بند از جمله تصریح بر موارد مصرف و دریافت‌کنندگان ارز ترجیحی، میزان ارز پرداختی، میزان کالاهای وارداتی با ارز ترجیحی و قیمت آنها را تهیه و به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی، کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط‌زیست و صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی ارائه کند و برای اطلاع عموم در تارنمای خود منتشر نماید. مازاد درآمدهای ارزی دولت حاصل از صادرات نفت، گاز و میعانات گازی، فراورده‌های نفتی و مشابه آن، نسبت به مبلغ مندرج در این حکم، با نرخ ارز حواله اعلامی مرکز مبادله ارز و طلای ایران تسعیر خواهد شد. دولت (سازمان برنامه و بودجه کشور) و وزارت نفت مکلفند پیش‌بینی درآمد حاصل از فروش نفت خام، میعانات گازی، گاز و فراورده‌های اصلی و فرعی نفتی و گازی و ارز حاصل و میزان واردات گاز و فراورده‌های نفتی و ارز پرداختی بابت آن و نیز سهم هر یک از ذی‌نفعان را در قالب جدولی به همراه جداول کلان منابع و مصارف شرکت‌های ذی‌نفع تابعه وزارت نفت در لایحه جداول تفصیلی قانون بودجه (بخش دوم) ارائه نموده و گزارش تفصیلی عملکرد آن را هر چهار ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و انرژی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارسال نمایند.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۴	ب	-	در اجرای بند «الف» ماده (۱۰۲) «قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت» و به منظور تقویت بنیه دفاعی نیروهای مسلح، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است مبلغ یک میلیون و سیصد و شصت و هشت هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۱,۳۶۸,۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال را به صورت نقدی و یا حسب توافق با ستاد کل نیروهای مسلح (از طریق شرکت ملی نفت ایران مازاد بر سقف تعیین شده در جدول (۳) ماده واحده) در قالب حواله نفت خام و یا میعانات گازی به آن ستاد تخصیص دهد. در صورت تخصیص نفت خام و میعانات گازی، ستاد کل نیروهای مسلح موظف است به صورت منظم سیاهه های صادرات نفت خام و میعانات گازی را در مواعد سه ماهه به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تسلیم نماید. بانک مرکزی موظف است، بلافاصله معادل ریالی مبالغ مذکور را به حساب خزانه داری کل کشور واریز نماید. صد درصد (۱۰۰٪) منابع مزبور با تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور به شرح ردیف های تقویت بنیه دفاعی در جداول پیوست قانون بودجه در اختیار ستاد کل نیروهای مسلح قرار می گیرد. در صورت نیاز نیروهای مسلح به ارز خارجی، بانک مرکزی می تواند حسب درخواست ستاد کل نیروهای مسلح، بخشی از اعتبارات موضوع این بند را با رعایت ترتیبات فوق به صورت ارزی تأمین نماید. به ستاد کل نیروهای مسلح اجازه داده می شود با هماهنگی وزارت نفت سهمیه نفت خام و میعانات گازی را در پالایشگاه های وابسته و تابعه خود به مصرف برساند.	به منظور تقویت بنیه دفاعی نیروهای مسلح، دولت مکلف است از طریق شرکت ملی نفت ایران، مبلغ یک میلیون و سیصد و شصت و هشت هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۱,۳۶۸,۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، سهم بودجه تقویت بنیه دفاعی را از محل تحویل انواع نفت خام و میعانات گازی به صورت ماهانه و به طور منظم به ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، بر اساس قیمت روز صادراتی شرکت ملی نفت ایران پس از گردش خزانه، تسویه و از طریق منابع و مصارف عمومی دولت و بر اساس جدول شماره (۲۱) این قانون با خزانه داری کل کشور، اعمال حساب نماید. همچنین معادل ریالی مبلغ یک میلیارد و هشتصد میلیون (۱,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) یورو نفت خام و میعانات گازی از محل مازاد تولید نفت سهم دولت از بند «الف» این تبصره و نیز این بند به صورت ماهانه برای توسعه امنیت پایدار علاوه بر مبلغ مذکور، بابت طرح های ویژه اختصاص می یابد.
۵	الف	-	سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ پنج هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تا مبلغ یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان دامپزشکی کشور بابت مهار بیماری های واگیر دامی و مشترک بین انسان و دام و پایش باقی مانده های دارو، سموم و فلزات سنگین در فرآورده های خام دامی، تا مبلغ یک هزار و پانصد میلیارد (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح هر کدام پنجاه درصد (۵۰٪) برای پیشگیری و اطفای حریق جنگل ها و مراتع کشور؛ تا مبلغ دو هزار میلیارد ریال به «مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم سازی رازی» بابت تولید و ارتقای کیفیت انواع واکسن های مورد نیاز انسان، دام و طیور. در قالب اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای جهت هزینه در موارد مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اقدام نماید.	سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است از محل اعتبارات موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تا مبلغ پنج هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تا مبلغ یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان دامپزشکی کشور بابت مهار بیماری های واگیر دامی و مشترک بین انسان و دام و پایش باقی مانده های دارو، سموم و فلزات سنگین در فرآورده های خام دامی، تا مبلغ یک هزار و پانصد میلیارد (۱,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح هر کدام پنجاه درصد (۵۰٪) برای پیشگیری و اطفای حریق جنگل ها و مراتع کشور، تا مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به مؤسسات تحقیقات واکسن و سرم سازی رازی و انستیتو پاستور ایران بابت تولید و ارتقای کیفیت انواع ایمن ساز (واکسن) های مورد نیاز انسان، دام و طیور و مبلغ دو هزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سازمان فوریت های پیش بیمارستانی اورژانس کشور) و مبلغ پنجاه هزار میلیارد (۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال بابت خرید و نصب تجهیزات هوشمند جهت انسداد الکترونیکی مرزها از طریق سامانه (سیستم) های هوشمند به وزارت اطلاعات، در قالب اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای جهت هزینه در موارد مندرج در بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) اقدام نماید. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان تخصیص و پرداخت به هریک از دستگاه ها و نهادهای فوق را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. همچنین دستگاه های دریافت کننده اعتبار مکلفند گزارش عملکرد و فهرست اقدامات صورت گرفته خود را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۶	الف	-	مالیات و عوارض موضوع کالاهای بند «الف» ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده، به‌عنوان جزئی از قیمت تمام‌شده این کالاها منظور می‌شود و قابل استرداد نمی‌باشد.	در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۰۳ بعد از عبارت ده درصد عبارت مازاد بر چهل درصد اضافه می‌شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ قابل اعمال است.
۶	ب	-	عبارت ده درصد (۱۰٪) موضوع تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به چهل درصد (۴۰٪) تغییر می‌کند.	تجمیع شده در بند الف
۶	(ت) لایحه و (پ) قانون	-	واردات خودروی آمبولانس در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل توسط سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور جمعیت هلال احمر، بنیاد شهید و امور ایثارگران، دانشگاه‌های علوم پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی کشور، شرکت ملی نفت ایران، و خیرین بیمارستان‌ساز با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین آمبولانس فوریت‌های اجتماعی کشور، مشروط به استفاده از آن در راستای مأموریت دستگاه‌های مذکور در سال ۱۴۰۳ از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی، معاف است.	واردات خودروی آمبولانس در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل توسط سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، بنیاد شهید و امور ایثارگران، دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی، شرکت ملی نفت ایران، و خیرین بیمارستان‌ساز با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین آمبولانس فوریت‌های اجتماعی کشور، مشروط به استفاده از آن در راستای مأموریت دستگاه‌های مذکور در سال ۱۴۰۳ از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی، معاف است. خودروهای مذکور صرفاً جهت استفاده سازمان و نهاد واردکننده بوده و فروش آن ممنوع است.
۶	چ لایحه و ت قانون	-	به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) اجازه داده می‌شود مالیات و عوارض ارزش افزوده مؤدیان مالیات بر ارزش افزوده بابت هریک از دوره‌های سنوات ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰ که اظهارنامه‌های خود را در موعد مقرر تسلیم ننموده و تاکنون مورد رسیدگی قرار نگرفته‌اند و مالیات آنها نیز برآورد نگردیده است را از طریق حسابرسی سیستمی براساس میزان فعالیت، اطلاعات موجود در سامانه‌های مالیاتی، سوابق مالیاتی پرونده عملکرد و با توجه به میزان اعتبارپذیری خرید کالا و خدمات فعالیت مؤدیان مذکور، براساس دستورالعملی که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف مدت یک‌ماه بعد از ابلاغ این قانون به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، تعیین و اظهارنامه برآوردی تولید نماید. در صورت اعتراض این‌گونه مؤدیان به مالیات تعیین شده پرونده قابل طرح در هیئت موضوع تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم خواهد بود. مجموعه جریمه‌های قابل پرداخت توسط مؤدی از هر نوع در این بند نمی‌تواند از پنجاه درصد (۵۰٪) اصل مالیات تعیین شده بیشتر باشد.	به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) اجازه داده می‌شود مالیات و عوارض ارزش افزوده مؤدیان مالیات بر ارزش افزوده بابت هر یک از دوره‌های سنوات ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰ که اظهارنامه‌های خود را در موعد مقرر تسلیم ننموده و تاکنون مورد رسیدگی قرار نگرفته‌اند و مالیات آنها نیز برآورد نگردیده است را از طریق حسابرسی سیستمی براساس میزان فعالیت، اطلاعات موجود در سامانه‌های مالیاتی، سوابق مالیاتی پرونده عملکرد و با توجه به میزان اعتبارپذیری خرید کالا و خدمات فعالیت مؤدیان مذکور، براساس دستورالعملی که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، تعیین و اظهارنامه برآوردی تولید نماید. در صورت اعتراض این‌گونه مؤدیان به مالیات تعیین‌شده، پرونده قابل طرح در هیأت موضوع تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم خواهد بود. جریمه‌های مؤدیان که مجموع مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند کمتر از پنج برابر سقف معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۴۰۳ باشد، مشروط به پرداخت مالیات و عوارض، حداکثر ظرف یک‌سال از تاریخ ابلاغ برگ مالیات قطعی، بخشیده می‌شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر سه‌ماه یک‌بار به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. حکم این بند به پرونده‌های مالیات بر ارزش افزوده سنوات مذکور و همچنین سنوات ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ صاحبان مشاغل (اشخاص حقیقی) که پرونده هر یک از دوره‌های آنها قطعی نشده‌است نیز تسری می‌یابد.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۶	(د) لایحه و (چ) قانون	-	انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. ماخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو تعیین‌شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور می‌باشد. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به‌نحو مقتضی براساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور که می‌بایست تا پایان خردادماه سال ۱۴۰۳ به‌صورت برخط به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال گردد، به اطلاع اشخاص مشمول برساند. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلفند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندانش کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۳ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است فهرست مالکان و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، حداکثر تا پایان فروردین سال ۱۴۰۳ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت استعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. ماخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو بر مبنای ماده (۳۰) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به‌نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلفند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندانش کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۳ پرداخت نمایند و در صورت عدم پرداخت مشمول حکم ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است فهرست مالکان و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، حداکثر تا پایان فروردین سال ۱۴۰۳ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت استعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.
۶	بند (ذ) لایحه و (ح) قانون	-	میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰، به مبلغ پانصدو هفتاد میلیون (۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور به مبلغ هفتصدوپنجاه میلیون (۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.	میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی سال ۱۳۸۰، به مبلغ هفتصد و پنجاه میلیون (۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور به مبلغ هفتصدوپنجاه میلیون (۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. در روشگاهی موضوع ماده (۱) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب ۲۱/۷/۱۳۹۸ با امکان درج مشخصات کالا و هویت خریدار استفاده کنند، معافیت مذکور مبلغ یک میلیارد و چهارصد و چهل میلیون (۱,۴۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. همچنین درآمد سالانه مشمول اشخاص موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم تا معادل چهار برابر سقف مالیاتی ماده (۸۴) قانون مذکور معاف است و مازاد بر آن حسب مورد به نرخ قانون مالیات‌های مستقیم مشمول مالیات است. فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی و قرآنی دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاه‌های ذی‌ربط و مؤسسات رسانه‌ای حسب مورد دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران از معافیت مندرج در بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار خواهند بود.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۶	(ژ) لایحه و (ذ) قانون	۲	واحدهای مسکونی و باغ‌ویلاهای در حال ساخت، مشمول این مالیات نمی‌باشند. باغ‌ویلاهای غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده (۹۹) یا ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات باغ‌ویلاهای مجاز می‌باشند. پنجاه درصد (۵۰٪) جریمه‌های دریافتی حسب مورد به شهرداری یا دهیاری محل باغ‌ویلا اختصاص می‌یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه از ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	واحدهای مسکونی و باغ‌ویلاهای در حال ساخت، مشمول این مالیات نمی‌باشند. باغ‌ویلاهای غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون موضوع ماده (۳) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها و کمیسیون‌های ماده (۹۹) یا ماده (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات باغ‌ویلاهای مجاز می‌باشند. هشتاد درصد (۸۰٪) جریمه‌های دریافتی حسب مورد به وزارت جهاد کشاورزی (جهت احیا، حفاظت، تجهیز و نوسازی و تجمیع و یکپارچه‌سازی اراضی کشاورزی)، شهرداری‌ها (جهت توسعه فضای سبز، جنگل‌کاری و عملیات آبخیزداری در بالادست شهرها) و دهیاری‌های (جهت اجرای طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای و توسعه زیرساخت‌های اشتغال روستایی) محل باغ‌ویلا با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی اختصاص می‌یابد.
۶	(ژ) لایحه و (ذ) قانون	۵	اعتبارات موضوع ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده سنوات برنامه ششم توسعه به نسبت بیست درصد (۲۰٪) از کل، برای اشتغال و ازدواج جوانان، هشتاد درصد (۸۰٪) مابقی به نسبت هشتادوپنج درصد (۸۵٪) وزارت ورزش و جوانان و پانزده درصد (۱۵٪) وزارت آموزش و پرورش اختصاص می‌یابد. ۶. مالیات تعیین شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	سازمان مکلف است بیست و هفت صدم واحد درصد از کل ده درصد (۱۰٪) مالیات بر ارزش افزوده را برای ساماندهی امور جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش اختصاص دهد. این مبلغ در ردیف‌های مربوط به وزارتخانه‌های ورزش و جوانان به میزان شصت درصد (۶۰٪) و آموزش و پرورش به میزان چهل درصد (۴۰٪) درج و به‌طور مستقیم از خزانه به این وزارتخانه‌ها پرداخت می‌شود. این اعتبار با اولویت مناطق کم‌برخوردار هزینه می‌شود. پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای، ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجه و اموال دولتی است. سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های ورزش و جوانان و آموزش و پرورش مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش‌ماه یک بار به کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند. از محل شصت درصد (۶۰٪) سهم وزارت ورزش و جوانان، سی درصد (۳۰٪) برای اشتغال، ازدواج و فرزندآوری جوانان اختصاص می‌یابد.
۷	الف	-	در اجرای جزء (۴) بند «ت» ماده (۳۳) «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت»، سهم کمک بلاعوض دولت، معادل هفتاد درصد (۷۰٪) از اعتبار طرح‌های ذیل برنامه توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی منوط به تأمین باقی‌مانده به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب هوشمند بر روی چاه دارای پروانه بهره‌برداری قابل پذیرش است.	دولت مکلف است معادل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) از اعتبار طرح‌های ذیل «برنامه توسعه زیرساخت‌های آب و خاک کشاورزی» مشتمل بر طرح‌های سامانه‌های آبیاری نوین، بازسازی و نوسازی قنوات و احداث سدهای معیشتی انتقال آب از طریق لوله به مزارع و «برنامه عرضه آب (استانی)» منوط به تأمین باقی‌مانده به‌صورت نقدی یا تأمین کارگر و مصالح یا کارکرد وسایل راه‌سازی و نقلیه یا تهاتر زمین و یا نصب شمارشگر (کنتور) هوشمند بر روی چاه دارای پروانه بهره‌برداری را به‌عنوان سهم کمک بلاعوض دولت تأمین و پرداخت نماید. سهم دولت در اجرای عملیات آب و خاک که جنبه عمومی دارند، تا صددرصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۷	ب	-	در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱ و برای حفظ و میبانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند برای شمارشگر (کتور) دار شدن چاه‌ها با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از مصرف‌کنندگان آب کشاورزی برای چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کتور) هوشمند براساس دو برابر ظرفیت پروانه بهره‌برداری آنها و برای چاه‌های مجاز دارای شمارشگر براساس برداشت مجاز از آنها، به‌ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان‌ها معادل چهارصد (۴۰۰) ریال دریافت و به حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف هزینه‌ای ذریب در جدول شماره (۹) این قانون با نسبت برابر به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو جهت شمارشگر (کتور) گذاری هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب پرداخت می‌گردد.	در اجرای بند «ب» ماده (۳۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی و برای حفظ و میبانت از آبخوان‌های کشور، شرکت‌های آب منطقه‌ای استانی و سازمان آب و برق خوزستان مکلفند با توجه به شرایط اقتصادی و اقلیمی مناطق مختلف کشور از چاه‌های مجاز فاقد دارای شمارشگر (کتور) هوشمند، عوارضی به‌شرح زیر دریافت و به حساب ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. معادل مبلغ واریزی پس از مبادله موافقت‌نامه از محل ردیف هزینه‌ای ذریب در جدول شماره (۹) این قانون با نسبت برابر به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و نیرو جهت شمارشگر (کتور) گذاری هوشمند، برنامه‌های تعادل‌بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب پرداخت می‌گردد.
۷	ج	-	خرید برق از نیروگاه اتمی بوشهر براساس هزینه تمام‌شده حسابرسی شده صورت می‌گیرد.	خرید برق از نیروگاه اتمی بوشهر بر اساس هزینه تمام‌شده حسابرسی‌شده صورت می‌گیرد. در صورتی که برق تحویلی نیروگاه مذکور به شبکه از هفت میلیارد کیلووات ساعت در سال بیشتر شود، مازاد برق تولیدی با متوسط تعرفه برق تجدیدپذیر و از محل حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی و در قالب سازوکار بازار بهینه‌سازی و گواهی مصرف‌جویی انرژی خریداری می‌شود. وزارت نیرو مکلف است گزارش میزان برق خریداری‌شده از نیروگاه اتمی بوشهر را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید
۷	خ	-	وزارت نیرو مکلف است پنجاه درصد (۵۰٪) از درآمدهای حاصل از اصلاح بهای برق صنایع در شهرک‌ها و نواحی صنعتی موضوع ماده (۳) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق مصوب ۱۴۰۱ را در اجرای ماده (۸۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) برای تأمین برق و نوسازی شبکه انتقال برق شهرک‌ها و نواحی صنعتی هزینه نماید.	وزارت نیرو مکلف است درآمدهای حاصل از اصلاح بهای برق صنایع موضوع ماده (۳) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق مصوب ۱۴۰۱/۸/۱۵ را تا سقف چهارصد هزار میلیارد (۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی به‌شرح زیر هزینه نماید: شرح هزینه‌ها در بخش الحاق جدول ثیوست این گزارش آمده است.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۸	الف	۱	در راستای اجرای قانون هدفمندکردن یارانه‌ها تمامی دریافتی‌های (منابع) قانون مذکور به‌علاوه چهل درصد (۴۰٪) از منابع داخلی ریالی و ارزی حاصل از فروش داخلی و صادرات محصولات فرعی گازی از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان و گوگرد به‌استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، حق بیمه مشترکان گاز طبیعی، منابع حاصل از آب و برق و عوارض گازرسانی (به‌ترتیب موضوع مواد (۱۲) و (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) و حق بیمه منازل مسکونی در اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی، به میزان هفت میلیون و پانصد و هشتاد و هشت هزار میلیارد (۷,۵۸۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال توسط شرکتهای تابعه وزارت نفت بابت دریافتی حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی (پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی به میزان چهل و پنج درصد (۴۵٪))، فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی با احتساب عوارض و مالیات ارزش افزوده و فروش خوراک گاز به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع، به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.	در راستای اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی تمامی دریافتی‌های (منابع) قانون مذکور به‌استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، حق بیمه مشترکان گاز طبیعی، منابع حاصل از آب و برق و عوارض گازرسانی (به‌ترتیب موضوع مواد (۱۲) و (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) و حق بیمه مسکونی در اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی، به میزان هفت میلیون و پانصد و هشتاد و هشت هزار میلیارد (۷,۵۸۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال توسط شرکتهای تابعه وزارت نفت بابت دریافتی حاصل از فروش صادراتی فراورده‌های نفتی (پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی به میزان چهل و پنج درصد (۴۵٪))، فروش داخلی فراورده‌های نفتی، فروش داخلی گاز طبیعی با احتساب مالیات بر ارزش افزوده و فروش خوراک گاز به پتروشیمی‌ها و سوخت صنایع، به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.
۸	الف	۲	منابع بند (۱) فوق‌الذکر برای پرداخت یارانه دارو، شیرخشک و ملزومات مصرفی پزشکی، یارانه نقدی، معیشتی و کالبرگ الکترونیک، کمک به خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، یارانه نان، یارانه بیمه ملوانان و هزینه‌های سرمایه‌گذاری و کمک به شرکتهای نفت و گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی، مصارف صرفه‌جویی انرژی و سایر مصارف ضروری در چارچوب «قانون هدفمند کردن یارانه‌ها» تخصیص می‌یابد. یارانه نقدی- معیشتی و مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و یارانه داروی موضوع این تبصره مستقیماً به ذی‌نفع نهایی (حسب مورد سرپرستان خانوارها و داروخانه‌ها) پرداخت می‌شود. سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است با ابلاغ و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به پرداخت مصارف در حدود منابع وصولی اقدام نماید.	منابع جزء (۱) این بند برای پرداخت یارانه دارو، شیرخشک و ملزومات مصرفی پزشکی، یارانه نقدی، معیشتی و کالبرگ الکترونیک، کمک به خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، یارانه نان، یارانه بیمه ملوانان و هزینه‌های سرمایه‌گذاری و کمک به شرکتهای نفت و گاز و پالایش و پخش فراورده‌های نفتی، مصارف صرفه‌جویی انرژی و سایر مصارف ضروری در چهارچوب قانون هدفمند کردن یارانه‌ها تخصیص می‌یابد. یارانه نقدی- معیشتی و مستمری مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور و یارانه داروی موضوع این تبصره مستقیماً به ذی‌نفع نهایی (حسب مورد سرپرستان خانوارها و داروخانه‌ها) پرداخت می‌شود. سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است با ابلاغ و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور نسبت به پرداخت مصارف در حدود منابع وصولی اقدام نماید.
۸	پ	-	صد درصد (۱۰۰٪) منابع حاصل از فروش داخلی و صادرات پالایشگاه‌های نفت براساس برنامه تولید منابع این تبصره به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد. در صورت کاهش تولید فراورده‌های اصلی نسبت به برنامه تولید، وزارت نفت از طریق شرکتهای تابعه ذی‌ربط با دریافت و فروش فراورده‌های ویژه از پالایشگاه‌های مربوط، مقادیر کسری را جبران می‌نماید. دستورالعمل این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارتخانه‌های نفت و امور اقتصادی و دارایی تهیه و ابلاغ می‌شود.	صددرصد (۱۰۰٪) منابع حاصل از فروش داخلی و صادرات شش فراورده اصلی (بنزین، نفت‌گاز، نفت سفید، نفت کوره، گاز مایع و سوخت هوایی) مطابق برنامه اعلامی سال ۱۴۰۲ پالایشگاههای نفت بر اساس برنامه تولید منابع این تبصره به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد. در صورت کاهش تولید فراورده‌های اصلی نسبت به برنامه تولید، وزارت نفت از طریق شرکتهای تابعه ذی‌ربط با دریافت و فروش فراورده‌های ویژه از پالایشگاههای مربوط، مقادیر کسری را جبران می‌نماید. دستورالعمل این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارتخانه‌های نفت و امور اقتصادی و دارایی تهیه و ابلاغ می‌شود.

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۹	الف	۲	در سال ۱۴۰۳ نرخ چهار درصد (۴٪) حقوق گمرکی مذکور در صدر بند «د» ماده (۱) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ برای کالاهای اساسی و دارو و شیرخشک مخصوص اطفال با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به یک درصد (۱٪) تقلیل می‌یابد.	حقوق گمرکی و مالیات ارزش افزوده واردات کالاهای اساسی، دارو و مواد اولیه دارو، نهاده‌های دامی و کشاورزی، ملزومات مصرفی پزشکی و شیرخشک مخصوص اطفال را به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. مواردی که کمتر از یک درصد (۱٪) است به همان میزان کمتر، باقی خواهد ماند. فهرست شناسه (کد) تعرفه‌های موضوع این بند یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون و توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهادکشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد
۹	پ	-	به وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه داده می‌شود که یک در هزار از وجوهی که بابت حقوق دولتی معادن موضوع معادن وصول می‌گردد در حساب مخصوص در خزانه منظور نموده و در مورد آموزش و تربیت کارمندان، توسعه فناوری‌های شناسایی محاسبه دقیق حقوق دولتی، تشویق کارکنان و کسانی که در امر وصول حقوق مزبور فعالیت مؤثری مبذول می‌دارند هزینه نماید. وجوه پرداختی به استناد این بند، به‌عنوان پاداش وصولی از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثنی است.	به وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه داده می‌شود که یک در هزار از وجوهی که بابت حقوق دولتی معادن وصول می‌شود را به ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید و تا سقف پانصد و پنجاه میلیارد (۵۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل ردیف هزینه‌ای مربوط، جهت آموزش و تربیت کارمندان، توسعه فناوری شناسایی محاسبه دقیق حقوق دولتی، تشویق کارکنان با رعایت قوانین و مقررات مربوط و کسانی که در امر وصول حقوق مزبور فعالیت مؤثری (به‌نحو که در صورت عدم انجام آن، وصول حقوق مزبور محقق نمی‌شد) مبذول می‌دارند با مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور هزینه نماید.
۱۵	پ	-	سقف خالص پرداختی متوسط ماهانه در سال از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۳ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در ماده (۱) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی ایران از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در کلیه مناطق کشور به میزان ششصد و پنجاه میلیون (۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است. پرداخت مازاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیئت علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است. در موارد خاص، مطابق پیشنهاد شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیئت وزیران اقدام می‌شود. حداقل حقوق و مزایای مستمر کارکنان مزبور براساس ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری تعیین می‌شود.	سقف خالص پرداختی متوسط ماهانه در سال از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی‌ها از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۳ به گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و سازمان انرژی اتمی ایران از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و بازنشستگان، وظیفه‌بگیران و مشترکان صندوق‌های بازنشستگی کشوری و لشکری و سایر صندوق‌های بازنشستگی وابسته به دستگاه‌های اجرایی در تمامی مناطق کشور به میزان هفت برابر حداقل حکم کارگزینی موضوع جزء (۱-۲) بند «الف» این تبصره است. پرداخت مازاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از هر محل به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیأت علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و همچنین شرکت‌ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می‌شوند، ممنوع است. کارانه گروه پزشکی، فوق‌العاده خاص پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور، حق اشعه پرتوکاران سازمان انرژی اتمی ایران، حق‌التحقیق، حق‌التألیف و حق داور، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق‌التدریس صرفاً اعضای هیأت علمی، حق محرومیت از مطب (تمام وقت جغرافیایی)، اعضای هیأت علمی بالینی تمام وقت جغرافیایی و عیدی پایان سال و همچنین بیمه بازنشستگی ایثارگران و معافیت مالیاتی موضوع مواد (۳۷) و (۵۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران از حکم این بند مستثنی است. افزایش سقف دریافتی موضوع این حکم با درخواست بالاترین مقام دستگاه و با پیشنهاد شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیأت وزیران، صرفاً برای مشاغل حساس و خاص یا مشاغل دارای شرایط خاص (و نه دستگاه خاص) از جمله در حوزه عملیاتی صنعت نفت و دریانوردی بلامانع است

تبصره	بند	جزء	متن لایحه	متن قانون
۱۵	چ	-	در اجرای بند «پ» ماده (۱۷) «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت» دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۱) «قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت» مکلفند از تیرماه سال ۱۴۰۳ کلیه پرداخت‌های مستمر و غیرمستمر نقدی و غیرنقدی (معادل ریالی) مذکور و تسهیلات به کلیه شاغلان و بازنشستگان از هریک از منابع و حساب‌های دولتی و متعلق به دولت نزد خود را به تفکیک شماره ملی با اختصاص شناسه یکتای پرداخت کارکنان دولت، پرداخت نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است ضمن جلوگیری از پرداخت به کارکنان دستگاه‌های اجرایی بدون درج شناسه یکتای پرداخت کارکنان دولت، امکان دسترسی برخط سازمان اداری و استخدامی کشور به اطلاعات پرداختی را در بسترهای الکترونیکی فراهم نماید.	دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری (به‌استثنای دستگاه‌های نظامی و امنیتی، سازمان انرژی اتمی ایران و دستگاه‌هایی که بر مبنای قانون اساسی دارای نظامات اداری و مالی مستقل و نیروهای موضوع ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور هستند)، مکلفند از تیر سال ۱۴۰۳ تمامی پرداخت‌های مستمر و غیرمستمر نقدی و غیرنقدی (معادل ریالی) مذکور و تسهیلات به تمامی شاغلان و بازنشستگان از هر یک از منابع و حساب‌های دولتی و متعلق به دولت نزد خود را به تفکیک شماره ملی با اختصاص شناسه یکتای پرداخت کارکنان دولت، پرداخت نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است ضمن جلوگیری از پرداخت به کارکنان دستگاه‌های اجرایی بدون درج شناسه یکتای پرداخت کارکنان دولت، امکان دسترسی برخط (آنلاین) سازمان اداری و استخدامی کشور به اطلاعات پرداختی را در بسترهای الکترونیکی فراهم نماید.
۱۵	خ	-	در سال ۱۴۰۳ وزارت آموزش و پرورش مجاز به‌کارگیری مجدد معلمان بازنشسته با هماهنگی سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور می‌باشد	وزارت آموزش و پرورش در صورت نیاز، مجاز است نسبت به به‌کارگیری معلمان بازنشسته (تا ۲۴ ساعت در هفته) و افراد دارای سابقه خرید خدمتی و حق‌التدریسی در وزارت آموزش و پرورش و آموزشیاران و آموزش‌دهندگان نهضت سوادآموزی، مدرسین طرح امین و معلمان قرآنی، به‌صورت حق‌التدریسی اقدام نماید. وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر شش‌ماه یک‌بار به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی ارسال نماید

موارد الحاقی به لایحه بودجه ۱۴۰۳

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۲	ب	۱	تا سی درصد (۳۰٪) منابع مالی اجزای (۱) و (۲) بند «الف» این تبصره جهت پرداخت تسهیلات به برنامه‌های حمایت از تولید و اشتغال در سطح ملی بر اساس برنامه پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی اختصاص می‌یابد.
۲	ب	۲	حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) منابع مالی اجزای (۱) و (۲) بند «الف» این تبصره جهت پرداخت تسهیلات به برنامه‌های حمایت از تولید و اشتغال در سطح استانی با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان اختصاص می‌یابد.
۲	ب	۳	معادل چهار صد هزار میلیارد (۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از تسهیلات موضوع جزء (۶) بند «الف» این تبصره به‌طور مساوی در اختیار هیأت امنای حساب های استانی پیشرفت و عدالت قرار خواهد گرفت
۲	ب	۴	با هدف حمایت از اشتغال در چهار چوب مصوبات هیأت امنای حساب پیشرفت و عدالت، معادل ششصد هزار میلیارد (۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تسهیلات جزء (۶) بند «الف» این تبصره بر اساس قوانین مربوط به شرح ذیل اختصاص می‌یابد: کمیته امداد امام خمینی (ره) معادل سیصد هزار میلیارد (۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، سازمان بهزیستی کشور معادل یکصد و بیست هزار میلیارد (۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بنیاد شهید و امور ایثارگران معادل سی و دو هزار میلیارد (۳۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بنیاد برکت ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) معادل سی و دو هزار میلیارد (۳۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، صندوق نوآوری و شکوفایی معادل سی و دو هزار میلیارد (۳۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، سازمان بسیج سازندگی معادل سی و دو هزار میلیارد (۳۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بنیاد علوی معادل بیست و چهار هزار میلیارد (۲۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، مراکز نیکوکاری وابسته به نهادها و سازمان‌های خیریه‌ای و سایر مؤسسات و مراکز نیکوکاری، گروه‌های جهادی، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی برای توسعه کسب‌وکار ده هزار میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور (بخش دولتی و بخش غیردولتی وابسته) و دانشگاه فنی و حرفه‌ای و هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای برای تجهیز کارگاه‌های خود مبلغ هجده هزار میلیارد (۱۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سهم بانکها از تأمین منابع مالی جزء (۶) بند «الف» این تبصره را ظرف یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون مشخص نماید. نهادهای موضوع این جزء می‌توانند در قالب تفاهمنامه با دستگاه‌های اجرایی استانی نسبت به تلفیق منابع در اختیار خود و در اختیار استان‌ها اقدام نمایند و هیأت امنای حساب پیشرفت و عدالت مجاز است مانده سهمیه جذب‌نشده اشخاص ذکر شده در این جزء را به اشخاصی که سهمیه خود را جذب نموده‌اند، اختصاص دهد.
۲	ب	۵	حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) مبلغ سیصد و ده هزار میلیارد (۳۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال موضوع جزء (۲) این بند به‌صورت مساوی به استان‌ها به‌صورت مدد در صد (۱۰٪) تخصیص یافته، اختصاص می‌یابد و ماهانه حداقل به‌صورت یک‌دوازدهم پرداخت می‌شود
۲	ب	۶	تا ده درصد (۱۰٪) از منابع اجزای (۱) تا (۵) بند «الف» این تبصره تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به‌صورت کمک فنی و اعتباری و یارانه سود بر اساس چهار چوب تعیین‌شده توسط هیأت امنای حساب ملی پیشرفت و عدالت موضوع جزء (۳) بند «ج» تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور قابل هزینه‌کرد است. استفاده از منابع بند «الف» این تبصره برای هزینه‌های جاری و پشتیبانی دستگاه‌های زیربنا تحت هر عنوان ممنوع است.
۲	ب	۷	توزیع تسهیلات جزء (۶) بند «الف» این تبصره بر اساس این بند و مقررات مربوط مطابق دستورالعمل اجرایی این تبصره خواهد بود.
۲	ب	۸	تا ده درصد (۱۰٪) از منابع مالی جزء (۱) بند «الف» این تبصره به‌منظور پرداخت تسهیلات حمایت از تولید و اشتغال جهت تأمین زیرساخت‌های تولید و اشتغال در مناطق محروم کشور اختصاص می‌یابد.
۲	ب	۹	منابع مالی جزء (۵) بند «الف» این تبصره جهت ادامه اجرای پرداخت تسهیلات موضوع قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی اختصاص می‌یابد.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۲	ب	۱۰	تا بیست درصد (۲۰٪) منابع مالی جزء (۵) بند «ذ» تبصره (۶) این قانون پس از تأیید هیأت امنای حساب پیشرفت و عدالت صرف برنامه‌های پیشنهادی وزارت ورزش و جوانان در خصوص اشتغال جوانان می‌شود.
۲	پ	۱	وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است حسابهایی تحت عنوان حساب ملی و حسابهای استانی «پیشرفت و عدالت» از طریق خزانه‌داری کل کشور جهت واریزی منابع، به نام خود افتتاح نماید.
۲	پ	۲	مانده حسابهای ملی و استانی پیشرفت و عدالت با رعایت قوانین و درج در بودجه سال بعد، به سال بعد منتقل می‌شود.
۲	پ	۳	دستور العمل اجرائی این تبصره شامل شرایط و نحوه توزیع آن بخش از تسهیلات جزء (۶) بند «الف» این تبصره که در اختیار هیأت امنای حسابهای استانی است و همچنین توزیع آن بخش از منابعی که محل مصرف آن در این تبصره تصریح نشده است و تعیین نرخ سود تسهیلات و نرخ سود سپرده‌گذاری منابع اجزای (۱) تا (۵) بند «الف» این تبصره توسط هیأت امنای حساب ملی پیشرفت و عدالت موضوع جزء (۳) بند «ج» تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور به تصویب می‌رسد. شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، هیأت امنای حساب استانی پیشرفت و عدالت است و استاندار ریاست این هیأت امنای را برعهده دارد.
۲	پ	۴	منابع اجزای (۱) تا (۵) بند «الف» این تبصره از طریق سپرده‌گذاری در بانکها با اولویت بانکهای توسعه‌ای و تخصصی و صندوق کارآفرینی امید به‌عنوان عامل، به‌منظور سرمایه‌گذاری برای تولید و اشتغال و کارآفرینی و تکمیل طرحهای نیمه‌تمام و ظرفیتهای خالی بنگاهها با اولویت فعالیتهای صادرات‌محور با سازوکار تسهیلات تلفیقی با منابع بانکی و منابع در اختیار دستگاه اجرائی مرتبط با نرخ ترجیحی، تخصیص خواهد یافت. همچنین استفاده از منابع صندوق توسعه ملی با رعایت اساسنامه آن مجاز است.
۲	پ	۵	نرخ سود سپرده‌گذاری منابع مذکور در بانکهای عامل و نهادهای مالی حداقل یک درصد (۱٪) و نرخ سود تسهیلات اعطائی متناسب با میزان مشارکت منابع نظام بانکی، صندوق کارآفرینی امید و صندوق توسعه ملی تعیین می‌گردد. منابع قرض‌الحسنه استانی موضوع این تبصره با رعایت موازین شرعی قابلیت جمع یا هم‌افزایی با سایر منابع را دارد.
۲	ت	۱	مسئولیت نظارت میدانی بر اجرای این تبصره بر عهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است.
۲	ت	۲	خزانه‌داری کل کشور مکلف است ماهانه گزارش پرداختی جزء (۱) بند «الف» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۲	ت	۳	وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور مکلفند ماهانه گزارش عملکرد جزء (۲) بند «الف» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.
۲	ت	۴	وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند ماهانه گزارش عملکرد جزء (۶) بند «الف» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.
۲	ت	۵	وزارت کشور مکلف است هر سه‌ماه یکبار گزارش نحوه هزینه‌کرد منابع جزء (۳) بند «ب» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۲	ت	۶	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر سه‌ماه یکبار گزارش نحوه هزینه‌کرد منابع اجزای (۶) و (۹) بند «ب» این تبصره را به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۲	ت	۷	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این تبصره را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی و معاونت نظارت مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۲	ث	-	در اجرای ماده (۸) قانون اساسنامه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به‌منظور توانمندسازی نیروی انسانی و اشتغال افراد جویای کار، دولت مکلف است، علاوه بر انعقاد موافقتنامه با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور برای هزینه‌نمودن حداکثر نیم در هزار اعتبار هر طرح تملک دارایی سرمایه‌ای؛ دو درصد (۲٪) از منابع حاصل از فروش کالای قاچاق توسط سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی به‌استثنای موارد مندرج در تبصره (۱) ماده (۵۳) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ را در قالب ردیف هزینه‌ای مشخص در اختیار سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور قرار دهد. همچنین به‌منظور مهارت‌آموزی مستمر معادل یک در هزار مزد کارگران در هر ماه، توسط کارفرمایان، صاحبان صنایع و بنگاههای اقتصادی طبق صورتهای ماهانه ارسالی به سازمان تأمین اجتماعی در قالب ردیف هزینه‌ای مشخص و پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور در اختیار سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور قرار می‌گیرد. آیین‌نامه اجرائی و نحوه دریافت وجوه موضوع این بند توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور) تهیه می‌شود و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان تخصیص و هزینه ردیف هزینه‌ای مربوط و تعداد مهارت‌آموزان را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۳	ج	-	شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها موظفند حداقل پنج درصد (۵٪) از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی را به‌منظور توسعه زیرساختهای گردشگری و مرمت بافتهای تاریخی، حوزه‌ها و مصلی‌های نیمه‌تمام، اردوگاههای کشوری و استانی وزارت آموزش و پرورش، مساجد و کتابخانه‌های نیمه‌تمام استان، پاسگاههای فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، حوزه‌ها و پایگاههای مقاومت بسیج و خوابگاههای متاهلی و اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰/۷/۲۴ هزینه نمایند. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر شش‌ماه یکبار به کمیسیون‌های آموزش، تحقیقات و فناوری و فرهنگی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۳	چ	۱	دولت مکلف است پیوست شماره (۳) این قانون را که مشتمل بر منابع و مصارف سالانه هر یک از شرکتهای دولتی می‌باشد، در بخش دوم لایحه بودجه به‌صورت برنامه‌محور شامل برنامه‌های اجرائی بودجه سالانه و اهداف کمی قابل تحقق در سال ۱۴۰۳ و مأموریت‌های اصلی و قانونی شرکت، تهیه و همزمان با تقدیم جداول بودجه به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. این برنامه‌ها مبنای پرداخت در شرکت بوده و نظارت و ارزیابی دیوان محاسبات کشور در تفریغ بودجه سالانه شرکتها می‌باشد.
۳	چ	۲	دولت مکلف است آیین‌نامه انتظام‌بخشی شرکتهای دولتی را که با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی حداکثر ظرف یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون ارائه می‌گردد به نحوی اصلاح نماید که مشتمل بر چگونگی ارزیابی شاخصهای بهره‌وری، بهبود نسبت‌های مالی، کاهش زیان انباشته، افزایش سودآوری و مولدسازی دارایی‌های شرکت و چگونگی نظام پرداخت و پاداش هیأت مدیره و ارزیابی عملکرد سالانه شرکتها باشد و حداکثر تا پایان خرداد سال ۱۴۰۳ ابلاغ گردد.
۳	چ	۳	هیأت مدیره شرکتهای دولتی مکلفند گزارش عملکرد منابع و مصارف بودجه و گزارش تحقق اهداف کمی مصوب شرکت در پیوست شماره (۳) این قانون را هر شش‌ماه یکبار به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی، سازمان برنامه و بودجه کشور و دیوان محاسبات کشور ارسال نمایند.
۳	ح	۱	تمامی مؤسسات انتفاعی دولتی، شرکتهای دولتی از جمله شرکتهای مستلزم ذکر یا تصریح نام و شرکتها و یا سازمان های توسعه ای، شرکتهایی که دولت یا شرکتهای تابعه و ذی ربط مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاههای اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و سازمان های مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی کل کشور مستقیماً یا با یک یا دو واسطه بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سهام آنها را در اختیار دارند و نیز شرکتهایی که دولت در آنها سهامدار عمده نبوده اما انتخاب اکثر اعضای هیأت مدیره یا مدیر عامل بر اساس نظر دولت انجام می‌شود، در سال ۱۴۰۳ مشمول نظارت دیوان محاسبات کشور خواهند بود. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است صورتهای مالی حسابرسی‌شده شرکتهای مذکور را سالانه و میان‌دوره‌ای به صورت عمومی در سامانه جامع اطلاع رسانی ناشران (کدال) منتشر کند. صورتهای مالی شرکتهای دولتی تابعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی ایران مشمول انتشار عمومی نخواهند بود. سازمان حسابرسی و دیوان محاسبات کشور مکلف به بررسی صورتهای مالی شرکتهای مذکور و ارسال گزارش بررسی صورتهای مالی این شرکتها به صورت هر چهارماه یک بار به کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی هستند. شرکتهای تابعه و ذی ربط مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی فقط به میزان استفاده از بودجه عمومی با رعایت اصل پنجاه و پنجم (۵۵) قانون اساسی مشمول نظارت دیوان محاسبات کشور می گردند.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۳	ح	۲	وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است صورتجلسات مجامع عمومی تصویب صورتهای مالی و عملکرد شرکتهای دولتی اصلی و مادر تخصصی را به-صورت عمومی و در سامانه جامع اطلاع‌رسانی ناشران (کدال) منتشر کند. صورتجلسات مجامع عمومی شرکتهای دولتی تابعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی ایران مشمول انتشار عمومی نخواهند بود.
۳	خ	۱	تمامی شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون شامل شرکتهای و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شرکتهای تابعه آنها و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و دانشگاه آزاد اسلامی مکلفند از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی هر سه ماه یکبار نسبت به ثبت و به روزرسانی اطلاعات خود و شرکتهای و مؤسسات تابعه و وابسته، در سامانه یکپارچه اطلاعات شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام کنند. وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان بورس و اوراق بهادار مکلفند اقدامات لازم را برای برقراری ارتباط سامانه های الکترونیکی مرتبط (اعم از سامانه جامع بودجه، پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)، سامانه ملی مدیریت ساختار دستگاههای اجرایی کشور، سامانه حقوق و مزایا و سامانه شناسه ملی اشخاص حقوقی کشور) با سامانه یکپارچه اطلاعات شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی و تبادل اطلاعات به عمل آورند. شرکتهای موضوع این جزء مکلفند اطلاعات طرحهای سرمایه گذاری خود (اعم از طرحهای سرمایه ای از محل منابع داخلی یا اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای) از جمله سال آغاز و پایان، پیشرفت فیزیکی، اعتبار مصرف‌شده و پیش بینی اعتبار مورد نیاز تا اتمام طرح را در سامانه موضوع این جزء حداکثر تا پایان شهریور سال ۱۴۰۳ بارگذاری نمایند. هزینه‌کرد هرگونه اعتبار (از جمله منابع داخلی) در طرحهای مذکور منوط به ثبت اطلاعات در این سامانه خواهد بود.
۳	خ	۲	تمامی شرکتهای دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت شامل شرکتهای و مؤسسات دولتی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نظیر شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران و شرکتهای تابعه آنها مکلفند تا پایان شهریور سال ۱۴۰۳ ضمن ثبت شرکت در اداره کل ثبت شرکتهای و مؤسسات غیرتجاری، در صورت نداشتن شناسه ملی صادرشده از سوی مرجع مزبور نسبت به اخذ آن از همان مرجع اقدام نمایند. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (اداره کل ثبت شرکتهای و مؤسسات غیرتجاری) موظف است فهرست شرکتهای دولتی که نسبت به ثبت خود یا اخذ شناسه ملی اقدام ننموده‌اند را تا پایان مهر سال ۱۴۰۳ به دیوان محاسبات کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام کند. شرکتهای موضوع این بند مکلفند تمامی صورتجلسات مجامع عمومی خود را نزد مرجع یادشده ثبت نمایند. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد اجزای (۱) و (۲) این بند را هر سه‌ماه یک بار به کمیسیون های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.
۳	د	-	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است، صورتحساب عملکرد بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور، موضوع ماده (۱۰۳) قانون محاسبات عمومی کشور را حداکثر تا پایان شهریور سال ۱۴۰۴ پس از تصویب در هیأت وزیران به دیوان محاسبات کشور ارسال کند.
۳	ذ	-	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است از ابتدای سال ۱۴۰۳ گزارش کلیه پرداخت‌های صورت‌گرفته از محل های بودجه عمومی و هدفمندسازی یارانه‌ها را به تفکیک ردیف های مصوب در جداول شماره‌های (۶، ۷، ۸، ۱۰۹۹) و پیوست شماره (۱) این قانون به‌صورت برخط (آنلاین) و در موارد استثنای حداکثر ظرف هفت روز کاری به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید تا در اختیار نمایندگان قرار گیرد.
۳	ر	-	کلیه اعتبارات مجلس شورای اسلامی طی مبادله موافقتنامه بین رئیس کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات و هیأت رئیسه مجلس شورای اسلامی تخصیص می‌یابد و هزینه‌کرد آن با رعایت ماده (۶۶) قانون محاسبات عمومی کشور، بر مبنای این موافقتنامه است.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۳	ز	-	دستگاه های اجرایی موظفند برنامه های اجرایی خود را به تأیید دستگاه سیاستگذار ذی ربط (دستگاه های موضوع صدر بند «ب» ماده (۱۸۲) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی) رسانده و متعاقباً تا پایان خردادماه نسبت به مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور اقدام نمایند.
۳	ژ	-	در راستای اجرای کامل حسابداری تعهدی، مهلت تعهد و پرداخت اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای و مالی اعم از اینکه از محل منابع بودجه عمومی یا اختصاصی تأمین شده باشد و تا پایان سال مالی توسط خزانه داری کل کشور به حساب های مربوط دستگاه های ذی ربط واریز گردیده باشد، تا پایان همان سال می باشد. مانده وجوه مصرف نشده پایان سال، به سال بعد منتقل و تا پایان مهلت های تعیین شده در مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور قابل مصرف خواهد بود. عملکرد این وجوه در صورت حساب عملکرد بودجه سال ۱۴۰۴ درج خواهد شد.
۳	س	-	آخرین مهلت تهیه و ارائه صورتحساب دریافت و پرداخت نهائی موضوع مواد (۹۵)، (۹۹) و (۱۰۰) قانون محاسبات عمومی کشور تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۴ است. ارسال صورت های مالی شرکت های دولتی موضوع ماده (۹۸) قانون مذکور نیز پس از تهیه به همراه گواهی هیأت مدیره یا هیأت عامل حسب مورد، حداکثر تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۴ الزامی است.
۴	پ	۱	خرید و معاوضه و یا تهاتر فراورده های نفتی وارداتی با فراورده های نفتی صادراتی تا سقف هشتصد هزار میلیارد (۸۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از طریق منابع تبصره (۸) این قانون
۴	پ	۲	خرید و فروش، معاوضه و یا تهاتر فراورده های نفتی دریافتی از واحدهای تولید داخلی فراورده های نفتی با خوراک تحویلی به آنها تا سقف ششصد هزار میلیارد (۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در قالب ردیف درآمدی و هزینه های مشخص
۴	ت	۱	از طریق شرکت ملی نفت ایران به میزان هفتاد درصد (۷۰٪)، به منظور فشارافزایی میدان گازی پارس جنوبی، توسعه و تولید میدان های گازی کیش، دی، طوس، خارتنگ و ارم
۴	ت	۲	از طریق شرکت تابعه ذی ربط در امور گاز به میزان ده درصد (۱۰٪)، جهت افزایش ظرفیت ذخیره سازی گاز طبیعی کشور
۴	ت	۳	از طریق شرکتهای تابعه ذی ربط به میزان پنج درصد (۵٪)، جهت پیاده سازی سامانه یکپارچه اندازه گیری و پایش لحظه ای مبادله مواد نفتی
۴	ت	۴	از طریق شرکت ملی نفت ایران و سایر شرکت های دولتی تابعه ذی ربط به میزان پانزده درصد (۱۵٪)، به منظور احداث، مقاوم سازی، نوسازی و بازسازی زیرساخت های اساسی مورد نیاز برای ذخیره سازی، انتقال، توزیع و صادرات نفت خام و تکمیل خطوط انتقال فراورده های نفتی همچنین باقی مانده عواید ناشی از فروش داخلی کلیه محصولات فرعی گازی از جمله اتان، پروپان، بوتان، پنتان و گوگرد و مایعات گازی به تشخیص وزارت مزبور صرفاً در چهارچوب بودجه مصوب این شرکتهای برای پالایش، انتقال و توزیع گاز طبیعی و نگهداشت تأسیسات مربوط و نیز گازرسانی به شهرها و روستاهای باقی مانده کشور هزینه می شود.
۴	ث	۱	وزارت نفت مکلف است سهمیه اعتباری نفت گاز تمامی وسایل نقلیه برون شهری را بر اساس میزان پیمایش هر وسیله نقلیه در دوره زمانی مشخص و متناسب با شرایط اقلیمی محاسبه و تعیین کند. مبنای محاسبه پیمایش هر خودرو بر اساس اطلاعات دریافتی از بارنامه الکترونیکی برخط و مسافت طی شده مورد تأیید وزارت راه و شهرسازی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) خواهد بود. وزارت راه و شهرسازی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (فراجا) مکلفند با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی تمامی داده های مورد نیاز برای راستی آزمایی پیمایش خودروهای مشمول این جزء از جمله اطلاعات دوربین های پایش (کنترل) شد آمد (ترافیک) بین شهری را در اختیار شرکت تابعه وزارت نفت قرار دهند. همچنین وزارت راه و شهرسازی و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلفند حسب مورد تمام تجهیزات مورد نیاز برای اجرای حکم این جزء را فراهم کنند

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۴	ث	۲	معادل حق العمل جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و سی.ان.جی سهمیه اعتباری بنزین و یا سایر فراورده‌های نفتی در منابع و مصارف تبصره (۸) این قانون محاسبه نشده و مبالغ مذکور حسب مورد از محل فروش سوخت برداشت می‌شود. پرداخت هرگونه مبلغی تحت عنوان شرکت‌های زنجیره‌ای (برند) یا هر عنوان دیگری که صرفاً واسطه بین شرکت پخش فراورده‌های نفتی و جایگاه‌های عرضه فراورده‌های نفتی و گاز طبیعی فشرده (سی.ان.جی) می‌باشد، ممنوع است.
۴	ث	۳	فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری وزارت نفت حداکثر تا پایان تیرماه ۱۴۰۳ دوره تحویل کارت هوشمند سوخت به متقاضیان را به کمتر از یک هفته کاهش دهد. پس از تحقق این امر وزارت نفت مکلف است از طریق شرکت تابعه ذی‌ربط تصمیمی اتخاذ نماید که حداقل نود و پنج درصد (۹۵٪) خودروهای بنزین‌سوز و نفت گازسوز صرفاً از کارتهای سوخت مختص خودرو استفاده نمایند.
۴	ج	۱	دولت مکلف است یک درصد (۱٪) از منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی و پنج درصد (۵٪) از سود شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو (به‌صورت علی‌الحساب) و نیز ده درصد (۱۰٪) از منابع حاصل از عواید فروش پروپان و بوتان (گازمایع) و مایعات گازی شرکت‌های تابعه وزارت نفت را به‌صورت ماهانه به «حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی» واریز نماید. همچنین وزارت نفت مکلف است نسبت به پرداخت عوارض معادل پنج هزار (۵.۰۰۰) ریال به‌ازای هر مترمکعب گاز مشعل از محل منابع داخلی شرکت‌های تابعه ذی‌ربط خود به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی به‌صورت ماهانه اقدام نماید.
۴	ج	۲	به‌منظور شکل‌گیری بازار بهینه‌سازی مصرف انرژی، دولت مکلف است نسبت به صدور گواهی مصرف‌جویی انرژی، با اولویت گواهی‌های مربوط به مصرف‌جویی مردم و همچنین طرح (پروژه)‌های بهینه‌سازی انرژی به‌شرح زیر اقدام نماید: از طریق وزارت کشور (با همکاری شهرداری‌های کشور) تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در قالب ارتقا و نوسازی ناوگان حمل و نقل درون شهری از طریق وزارت نیرو تا سقف چهار هزار میلیارد (۴۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در طرح‌های تولید برق تجدیدپذیر و همچنین طرح‌های تعویض خنک‌کننده (کولر)‌های آبی و گازی فرسوده با خنک‌کننده (کولر)‌های کم‌مصرف از طریق وزارت صنعت، معدن و تجارت تا سقف سی‌هزار میلیارد (۳۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در طرح‌های اسقاط خودروهای فرسوده و جایگزینی با خودروهای کم‌مصرف، برقی- بنزینی (هیبریدی) و برقی از طریق وزارت راه و شهرسازی با همکاری وزارت کشور تا سقف پنجاه هزار میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در طرح‌های نوسازی ناوگان فرسوده برون‌شهری از طریق وزارت نفت تا سقف چهار هزار میلیارد (۴۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال در طرح‌های جایگزینی و نصب بخاری کم‌مصرف و بهسازی سامانه (سیستم) گرمایشی در موتورخانه‌های موجود. (با اولویت مدارس و مراکز نیروهای مسلح)
۵	ث	-	به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان فوریت‌های پیش بیمارستانی اورژانس کشور اجازه داده می‌شود به ترتیب، جهت خرید (۱.۵۰۰) دستگاه خودرو امداد و نجات و (۱.۵۰۰) دستگاه آمبولانس اقدام نمایند. اعتبار مورد نیاز از محل عوارض یک درصد (۱٪) از فروش خودرو و موتورسیکلت داخلی و وارداتی اخذ و به ردیف درآمدی مربوط نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و از محل ردیف هزینه‌ای مربوط به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان فوریت‌های پیش‌بیمارستانی اورژانس کشور اختصاص می‌یابد. این آمبولانس‌ها صرفاً در پایگاه‌های امداد جاده‌ای جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و پایگاه‌های اورژانس (۱۱۵) بکارگرفته می‌شوند.
۵	ج	-	دولت مکلف است حداکثر ظرف دو ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، جدول توزیع منابع موضوع بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) که بر مبنای سند ملی مدیریت بحران کشور، برنامه ملی و استانی کاهش خطر حوادث و سوانح و آسیب‌پذیری‌ها و ایجاد آمادگی، پاسخ، بازتوانی و بازسازی در مقابله با بحران تنظیم شده است را به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. دیوان محاسبات کشور مکلف است گزارش نظارت بر هزینه‌کرد اجزای جدول مذکور را هر سه ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۶	ر	-	در سال ۱۴۰۳ نرخ مالیات بر ارزش افزوده موضوع ماده (۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده به میزان یک واحد درصد به عنوان سهم دولت افزایش می یابد. متناسب سازی حقوق بازنشستگان لشکری، کشوری و صندوق فولاد از محل منابع حاصل از این بند انجام می شود.
۶	ز	-	به منظور تأمین تجهیزات و ماشین آلات سبک و سنگین جهت مأموریت های بسیج سازندگی استان ها در مناطق محروم و کم برخوردار، سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی موظف است با رعایت قوانین از جمله قانون تأسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی و اساسنامه آن و قانون نحوه اجرای اصل چهل و نهم (۴۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ماشین آلات و اقلام انباشته (دپو) شده مورد نیاز بسیج سازندگی در محوطه های گمرک جمهوری اسلامی ایران را به صورت رایگان تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال برای امر سازندگی و محرومیت زدایی با اولویت مناطق کم برخوردار، در اختیار سازمان بسیج سازندگی قرار دهد.
۶	ژ	-	وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است نسبت به واریز تمامی منابع حاصل از عوارض صادراتی تمامی مواد و محصولات معدنی، منابع معدنی فلزی و غیر فلزی، محصولات نفتی، گازی و پتروشیمی به صورت خام و نیمه خام، مالیات موضوع بند «ز» تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و حقوق ورودی ماشین آلات، تجهیزات و قطعات تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی به ردیف های درآمدی جداگانه و خاص در جدول شماره (۵) این قانون اقدام نماید. میزان قطعی عوارض صادراتی و فهرست کالاهای مشمول ظرف دو ماه از لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران رسیده و تا زمان تصویب آن، مصوبه ۲/۴/۱۴۰۲، ملاک عمل خواهد بود. تمامی منابع حاصل جهت اجرای قانون جهش تولید دانش بنیان مصوب ۳۱/۲/۱۴۰۱ به معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری اختصاص می یابد به نحوی که معادل پنجاه درصد (۵۰٪) آن صرف افزایش سرمایه صندوق نوآوری و شکوفایی شود. تا زمان تصویب فهرست کالاهای مشمول این بند، فهرست تصویب نامه هیأت وزیران موضوع بند «ص» تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ مبنای اجرای این بند می باشد. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است تخصیص ردیف های هزینه ای این بند را هر ماه به صورت یک دوازدهم صادر نماید. دبیرخانه شورای راهبردی فناوری ها و تولیدات دانش بنیان موظف است گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار در اختیار مجلس شورای اسلامی قرار دهد. این بند، نافذ مفاد تبصره (۴) ماده (۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و بند «الف» ماده (۳) قانون حمایت از شرکتهای و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات مصوب ۵/۸/۱۳۸۹ نمی باشد.
۶	س	-	مجموع معافیت ها، نرخ صفر مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی و سایر مشوق های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی از محل مجموع درآمدهای حاصل شده برای عملکرد سال ۱۴۰۳ کلیه مؤدیان به استثنای معافیت های دارای سقف زمانی مشخص و موارد مندرج در ماده (۱۳۹) قانون مالیات های مستقیم و قانون جهش تولید دانش بنیان برای اشخاص حقوقی تا پنج هزار میلیارد (۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و اشخاص حقیقی تا پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال قابل اعمال است.
۷	ب	۱	چاه های مجاز دارای شمارشگر (کتور) هوشمند بر اساس برداشت مجاز از آن ها، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان ها معادل دویست (۲۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل پانصد (۵۰۰) ریال

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۷	ب	۲	چاه های مجاز فاقد شمارشگر (کنتور) هوشمند بر اساس سطح زیرکشت و الگوی مصرف آب تعیین شده برای مناطق و اقلیم های مختلف مطابق ماده (۲۶) قانون توزیع عادلانه آب، در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور، تا سقف ظرفیت پروانه بهره برداری، به ازای هر مترمکعب برداشت آب از آبخوان ها معادل سیصد (۳۰۰) ریال و در صورت عدم رعایت شرایط مذکور معادل هفتصد (۷۰۰) ریال وزارت نیرو مکلف است از درآمدهای این محل، شمارشگر (کنتور) های هوشمند برای چاه های آب دارای مجوز در مناطقی که با تأیید کارگروه سازگاری با کم آبی استان، آبدهی آنها کمتر از نسبت مجاز حجم به زمان (دبی) مجاز مندرج در پروانه می باشد، تأمین و نصب نماید. برداشت بیشتر از ظرفیت پروانه بهره برداری، به عنوان برداشت غیرمجاز تلقی شده و طبق شرایط چاه های غیرمجاز به شرح زیر، برخورد خواهد شد. میزان جریمه مربوط به برداشت آب از چاه های غیرمجاز حداکثر تا پایان اولین فصل کشت در صورت رعایت الگوی کشت ابلاغی یا کشت محصولات اساسی کشاورزی و راهبردی (استراتژیک) کشور به ازای هر مترمکعب حداکثر مبلغ شش هزار (۶۰۰۰) ریال و در غیر این صورت به ازای هر مترمکعب آب مبلغ دوازده هزار (۱۲۰۰۰) ریال تعیین می شود که متناسب با افت سفره و حجم کسری مخزن سفره که حسب دستورالعمل ابلاغی توسط وزارت نیرو مشخص می شود دریافت و به ردیف درآمدی مربوط در جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه داری کل واریز می شود و با نسبت برابر به وزارتخانه های جهاد کشاورزی و نیرو جهت شمارشگر (کنتور) گذاری هوشمند، برنامه های تعادل بخشی، آبخیزداری و اجرای طرح های افزایش بهره وری آب پرداخت می گردد. پس از اتمام زمان مذکور، وزارت نیرو مکلف است نسبت به انسداد چاه های غیرمجاز (اعم از کشاورزی و غیرکشاورزی) اقدام نماید؛ به نحوی که تا پایان سال ۱۴۰۳ حداقل ده درصد (۱۰٪) از چاه های مذکور مسلوب المنفعه شوند. وزارت نیرو مکلف است با همکاری وزارتخانه های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت، پس از تعیین تکلیف چاه های فاقد پروانه و نصب شمارشگر (کنتور) های حجمی به منظور جلوگیری از اضافه برداشت آب تا پایان سال نسبت به تعدیل پروانه چاه ها در هر دشت با رعایت مواد (۱۸)، (۱۹)، (۲۰)، (۲۶) و (۴۴) قانون توزیع عادلانه آب، اقدام نماید. دولت موظف است همزمان برنامه ریزی لازم جهت فراهم نمودن سازوکارهای معیشت جایگزین برای متضررین تعدیل پروانه، به نحو مقتضی اقدام نماید.
۷	خ	۱	بیست و پنج درصد (۲۵٪) بابت خرید تضمینی برق تجدیدپذیر
۷	خ	۲	بیست درصد (۲۰٪) بابت مطالبات تولیدکنندگان و پیمانکاران صنعت برق و شرکت های توزیع برق
۷	خ	۳	پانزده درصد (۱۵٪) بابت حمایت از طرح های بهینه سازی مصرف برق
۷	خ	۴	بیست درصد (۲۰٪) بابت اتمام طرح های نیمه تمام صنعت برق با اولویت نوسازی شبکه فرسوده انتقال برق
۷	خ	۵	ده درصد (۱۰٪) بابت تأمین برق شهرکها و نواحی صنعتی
۷	خ	۶	ده درصد (۱۰٪) بابت هوشمندسازی شبکه توزیع (رویت پذیری و نظارت (کنترل) پذیری) با اولویت پستهای توزیع، مشترکان پرمصرف با بیش از دوبرابر الگوی مصرف وزارت نیرو مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان تخصیص به تفکیک محلهای هزینه را هر سه ماه یکبار به کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۷	بخشی از بند س	-	وزارت نفت مکلف است مابه‌التفاوت آن را با تعدیل قیمت ماهانه خوراک از طریق شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران، جبران و اعمال حساب نماید. در صورت کاهش قیمت قیر، مقدار قیر تحویلی به وزارت راه و شهرسازی افزایش می‌یابد. مهلت هزینه‌کرد اعتبار موضوع این بند تا پایان شهریورماه ۱۴۰۴ تعیین می‌شود. سهم دستگاههای اجرایی به شرح زیر می‌باشد: وزارت راه و شهرسازی (برای آسفالت راههای فرعی و روستایی و عشایری و آسفالت شبکه راههای اصلی، فرعی، معابر محلات هدف بازآفرینی شهری و طرحهای مسکن ملی) چهل و نه درصد (۴۹٪) بنیاد مسکن انقلاب اسلامی (برای آسفالت معابر و بهسازی روستاها و اجرای طرح (پروژه)های مشارکتی با نهادهای محلی و دهیاری‌ها) بیست درصد (۲۰٪) وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور برای نوسازی مدارس و فضاهای آموزشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش و همچنین پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی) پنج درصد (۵٪) وزارت کشور از طریق سازمان ذی‌ربط (برای آسفالت معابر شهرها) هفده درصد (۱۷٪) که پنجاه درصد (۵۰٪) از سهمیه وزارت کشور برای شهرهای زیر پنجاه هزار نفر جمعیت و پنجاه درصد (۵۰٪) مابقی برای شهرهای بالای پنجاه هزار نفر جمعیت استفاده می‌شود. شهرهای بالای پانصد هزار نفر جمعیت حق استفاده از این سهمیه را ندارند. بسیج سازندگی هشت درصد (۸٪) به شرح ذیل: شش درصد (۶٪) برای آسفالت مسیر راههای بین مزارع، پاسگاههای فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، پایگاههای مقاومت بسیج، گلزار شهدا، باغ موزه و یادمان‌های دفاع مقدس؛ دو درصد (۲٪) برای آسفالت پایگاههای شکاری و پادگان‌های نظامی و مجتمع‌های مسکونی نظامی و اداری با تأیید ستاد کل ارتش جمهوری اسلامی ایران وزارت صنعت، معدن و تجارت (سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران) برای آسفالت معابر، خیابان‌ها و جاده‌های دسترسی شهرکها و نواحی صنعتی؛ یک درصد (۱٪) هزینه تبدیل مواد اولیه قیر (وکیوم‌باتوم) به قیر یا خاکپوش (مالچ) با احتساب مالیات بر ارزش افزوده بیست درصد (۲۰٪) وزنی محاسبه می‌شود. جهت آسفالت راههای روستایی برای هر روستا تا (۲۰۵۰۰) تن آسفالت از انجام تشریفات مناقصه مستثنی می‌باشد. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی می‌تواند تا هفتاد درصد (۷۰٪) آسفالت روستاها را به‌صورت تهارتی انجام دهد به دستگاههای اجرایی اجازه داده می‌شود پس از ابلاغ این قانون رأساً نسبت به تأمین قیر مورد نیاز خود در سقف سهمیه تعیین‌شده از طریق شرکتهای قیرساز اقدام و پس از اختصاص وزارت راه و شهرسازی، با شرکتهای قیرساز تسویه نمایند. وزارت نفت موظف به تسویه حساب فی‌مابین خود و خزانه‌داری کل کشور است. دستگاههای اجرایی موضوع این بند موظف به مبادله موافقتنامه و ابلاغ سهم استان‌ها ظرف یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون هستند. وزارتخانه‌های نفت و راه و شهرسازی و دستگاههای اجرایی ذی‌ربط موظفند هر سه‌ماه یکبار، گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان قیر دریافتی و فهرست طرح (پروژه)های عمرانی انجام‌شده را به‌صورت مکتوب به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، عمران، انرژی و امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی، دیوان محاسبات کشور و سازمان بازرسی کل کشور ارسال نمایند. دیوان محاسبات کشور مکلف است بر حسن اجرای این بند نظارت نموده و گزارش‌های نظارتی خود را در خصوص عملکرد به‌موقع دستگاهها به‌ویژه مسؤولان ذی‌ربط سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، نفت و راه و شهرسازی به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید و متخلفان را برای پیگرد قضائی به قوه قضائیه معرفی کند.
۷	ض	-	بانکهای عامل موظفند نسبت به بخشودگی سود، کارمزد و جریمه‌های دیرکرد تسهیلات پرداختی تا دو میلیارد (۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال با سررسیدهای تا پایان سال ۱۴۰۲ تمامی بهره‌برداران بخش کشاورزی خسارت‌دیده از حوادث غیرمترقبه به‌ویژه سیل، سرمازدگی و خشکسالی با اولویت (متناسب با میزان وام و به‌صورت فصلی) و بر اساس آیین‌نامه اجرایی تدوین‌شده توسط سازمان برنامه و بودجه کشور که به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد اقدام و اصل تسهیلات را به مدت یک‌سال استمهال نمایند. بار مالی ناشی از این بند تا مبلغ یکمصد و پنجاه هزار میلیارد (۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال توسط سازمان برنامه و بودجه کشور از محل بند «م» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تضمین و پرداخت خواهد شد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر شش‌ماه یکبار به کمیسیون‌های کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۷	ط	-	در راستای سیاست‌های کلی برنامه هفتم و به‌منظور بهبود نظام تصمیم‌گیری و استقرار حکمرانی مطلوب آب کشور، دولت مکلف است در خصوص مهار آب‌های مشترک مرزی، لایروبی اروندرود، انتقال آب شیرین از دریای عمان به مناطق داخلی، فرایند قابلیت‌سازی، توسعه فناوری و عملیات حفاری و بهره‌برداری از آب‌های ژرف به‌ویژه در استان سیستان و بلوچستان و سایر فناوری‌های آب در چهارچوب اعتبارات مصوب و یا با مشارکت بخش غیردولتی، اقدامات قانونی به عمل آورد. همچنین جهت تثبیت، استمرار و افزایش حبابه ایران از رودخانه هیرمند، اقدام سیاسی، اقتصادی و عمرانی لازم را در چهارچوب اعتبارات مصوب به عمل آورد.
۹	ت	-	در اجرای ماده (۹) قانون هوای پاک مصوب ۲۵/۴/۱۳۹۶ به‌منظور کاهش آلاینده‌گی شهرها، واردات انواع خودروهای سواری نو و کارکرده با عمر کمتر از پنج سال برقی و برقی-بنزینی (هیبریدی) به داخل کشور مجاز بوده و حقوق ورودی خودروی برقی برای نوسازی ناوگان تاکسیرانی شهرها در سال ۱۴۰۳ معادل نیم‌واحد درصد و برای سایر متقاضیان چهار واحد درصد و حقوق ورودی خودروهای برقی-بنزینی (هیبریدی) پانزده واحد درصد تعیین می‌گردد. وزارت صنعت، معدن و تجارت مجاز است در قبال سرمایه‌گذاری در گسترش حمل و نقل عمومی برقی، توسعه زیرساخت‌های آن، انتقال فناوری و افزایش داخلی‌سازی خودروهای برقی-بنزینی (هیبریدی)، تخفیف در پرداخت حقوق ورودی واردات این نوع خودروها و قطعات منفصله آن را به میزان نیمی از منابع اختصاص‌یافته برای این امر اعمال نماید. منابع حاصل از حقوق ورودی خودروهای برقی-بنزینی (هیبریدی) و قطعات منفصله آن صرف توسعه زیرساخت‌های آن و تسهیلات و مشوق‌های خرید این نوع خودروی تولید داخل می‌شود. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است ظرف یک‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند را تهیه نماید و به‌تصویب هیأت وزیران برساند. وزارتخانه‌های کشور و صنعت، معدن و تجارت مکلفند گزارش تفصیلی هزینه‌کرد منابع حاصل از این بند را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های عمران و منابع و معادن مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.
۹	ث	-	دولت مکلف است پانزده درصد (۱۵٪) حقوق دولتی معادن را در حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور منظور نماید و سهم هر استان و شهرستان دارای معادن را به نسبت پرداختی هر شهرستان و استان بر اساس تبصره (۶) ماده (۱۴) قانون معادن الحاقی ۲۲/۸/۱۳۹۰ هزینه نماید. شرکت‌های صنعتی گل‌گهر ذیل موضوع قرارداد مشارکت معدن گل‌گهر (۱)، شرکت گهرزمین ذیل موضوع قرارداد مشارکت معدن گل‌گهر (۳)، شرکت چادرملو ذیل قرارداد مشارکت معدن چادرملو موظف هستند با رعایت مفاد قرارداد فی‌مابین بابت حق انتفاع دارنده پروانه بهره‌برداری به میزان پنجاه و پنج درصد (۵۵٪) از بهای کل‌وخه استخراجی از معدن مربوط را به سازمان توسعه معادن و منابع معدنی ایران (ایمیدرو) پرداخت نمایند. خزانه‌داری کل کشور و سازمان برنامه و بودجه کشور مکلفند هر سه‌ماه یکبار گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله دریافت سهم پانزده درصدی (۱۵٪) و نحوه هزینه‌کرد منابع حاصل از محل این بند را در استان‌ها و شهرستان‌های دارای معادن به کمیسیون‌های صنایع و معادن، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ارسال نمایند.
۱۰	ت	-	به‌منظور تأمین بخشی از منابع مالی مورد نیاز جهت اجرای طرح‌های حمایتی تأمین مسکن، اصلاح ساختار مالی بانک مسکن، حل و فصل ناترازی این بانک جهت افزایش تسهیلات‌دهی در طرح (پروژه)‌های نهضت ملی مسکن، دولت مجاز است با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در قالب ردیف درآمدی و هزینه‌ای مشخص مبلغ یک میلیون میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از طریق
۱۰	ت	۱	صدور اوراق مالی با سررسید تا پنج سال با ضمانت اصل و سود آن توسط دولت
۱۰	ت	۲	واگذاری سهام و سهم‌الشرکه شرکت‌ها
۱۰	ت	۳	فروش اموال منقول و غیرمنقول و مولدسازی اموال خود
۱۰	ت	۴	با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی فروش دارایی‌های وزارت راه و شهرسازی و یا انتقال اراضی و املاک در اختیار وزارتخانه مذکور و سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه (به ارزش کارشناسی روز) را صرف افزایش سرمایه بانک فوق‌الذکر نماید. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند از جمله میزان اوراق مالی صادرشده، تعداد سهام واگذارشده شرکت‌ها، فهرست اموال منقول و غیرمنقول دارایی‌های فروش‌رفته بابت افزایش سرمایه بانک مسکن و همچنین گزارش اقدامات صورت‌گرفته بابت هزینه‌کرد منابع این بند توسط آن بانک را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های عمران، اجتماعی، اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۱۰	ث	-	وزارت راه و شهرسازی مکلف است حداکثر تا سه ماه از لازم الاجرا شدن این قانون با همکاری وزارتخانه‌های کشور، نفت و صنعت، معدن و تجارت صرفاً برنامه‌بازسازی حداقل (۵۰) قطارکشی (لوکوموتیو) متوقف بیش از پنج سال، تأمین حداقل (۲۰۰) قطارکشی (لوکوموتیو) (اعم از نو و کارکرده)، (۳۰۰) واگن مسافری (اعم از نو و کارکرده)، (۲۰,۰۰۰) کُشنده (اعم از نو و کارکرده) و حداقل (۱۰,۰۰۰) اتوبوس و مینی‌بوس (اعم از نو و کارکرده) در سال ۱۴۰۳ را که شامل نحوه استفاده از منابع بخش خصوصی است، تهیه نماید و به‌تصویب هیأت وزیران برساند. وزارت راه و شهرسازی مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۱۳	ث	۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است به افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی کشور، خانواده شهدا، جانبازان و رزمندگان معسر با معرفی نهادهای مربوط و تأیید سامانه رفاه ایرانیان مبنی بر قرار داشتن این افراد در سه دهک اول درآمدی وام قرض‌الحسنه مسکن محرومین به مبلغ چهار میلیارد (۴/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال اعطا نماید.
۱۳	ث	۵	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است به مشمولان ماده (۳ مکرر) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران با رعایت ماده (۶۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) که تسهیلات مسکن دریافت نکرده اند، تسهیلات لازم برای تأمین مسکن ایثارگران حداقل به صد هزار نفر از مشمولان تا سقف هفت میلیارد و پانصد میلیون (۷/۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال با تأیید بنیاد شهید و امور ایثارگران اعطا نماید.
۱۳	ث	۸	پس از اعتبارسنجی متقاضیان و در صورت عدم تکاپوی اعتبار آن‌ها، به منظور تأمین رکن ضامن، مؤسسات اعتباری موظفند با توثیق حساب یا رانه یا سهام عدالت متقاضیان یا بستگان درجه اول از طبقه اول آن‌ها یا سایر دارائی‌های مالی وی یا تنها دریافت یک فقره سفته و یک نفر ضامن نسبت به پرداخت تسهیلات اقدام نمایند.
۱۳	ث	۹	تسهیلات موضوع این بند از حکم موضوع ماده (۱۰) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۰۷/۲۹ مستثنی است.
۱۳	ث	۱۰	وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با معرفی بنیاد شهید و امور ایثارگران به جانبازان پنجاه درصد و بالاتر که در سنوات گذشته از تسهیلات موضوع ماده (۴۵) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران استفاده ننموده اند، مجوز واردات یک دستگاه خودرو متناسب با وضعیت جانبازی ایثارگر با رعایت قوانین و مقررات ارائه نماید. در خصوص سایر مشمولان ماده (۴۵) قانون مذکور از محل تسهیلات قرض الحسنه این بند برای خرید خودروی داخلی اقدام می‌گردد.
۱۳	ج	۱	اعتبارات قوه قضائیه و سازمان‌های تابعه و وابسته را معادل نهمصد و هشتاد هزار میلیارد (۹۸۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال در جداول مربوط بخش دوم لایحه بودجه تعیین و ارائه نماید.
۱۳	ج	۲	اعتبارات سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران را معادل دویست و چهل هزار میلیارد (۲۴۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال در جداول بخش دوم لایحه بودجه ارائه نماید. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با همکاری دستگاه‌های مذکور، اعتبار افزوده شده مازاد بر رشد سنواتی را به تفکیک برنامه، اعتبار مورد نیاز و شاخص‌های خروجی محور ارزیابی نتایج اجرای برنامه‌های مذکور به همراه بودجه تفصیلی به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید. . استفاده از اعتبارات افزوده‌شده صرفاً در قالب برنامه‌های مذکور مجاز می‌باشد.
۱۳	چ	-	به منظور حمایت از خانواده و تحقق جوانی جمعیت، وزارت راه و شهرسازی مکلف است در سال ۱۴۰۳ یک قطعه زمین به صورت رایگان در قالب شرایط مندرج در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت به خانواده‌های دارای چهار فرزند و بیشتر زیر بیست سال اختصاص دهد. وزارت راه و شهرسازی مکلف است هر سه ماه یک بار گزارش عملکرد این بند را به کمیسیون‌های عمران، اجتماعی و فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۱۴	الف	۴	به‌منظور تأمین پابند الکترونیکی برای تعداد یکصد هزار زندانی جرائم غیرخشن برابر احکام قضائی، معادل پنج هزار میلیارد (۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور اختصاص می‌یابد.
۱۴	پ	-	به‌منظور تحقق اهداف نظارت هوشمند و پیاده‌سازی سامانه جامع نظارت الکترونیک، تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند، در چهارچوب قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی، امکان دسترسی برخط (آنلاین) به سامانه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی دستگاه را برای سازمان بازرسی کل کشور فراهم نمایند. رعایت محرمانگی سامانه (سیستم)‌های نیروهای مسلح و انرژی اتمی و دستگاه‌های امنیتی الزامی است. دسترسی به سامانه دستگاه‌هایی که مستقیماً زیر نظر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) اداره می‌شوند و همچنین دستگاه‌ها و بخش‌های نظامی، انتظامی و امنیتی منوط به اذن ایشان است.

تبصره	بند	جزء	متن قانون
۱۴	ت	-	شرکت‌های بیمه‌ای مکلفند مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی را طی جدولی که براساس فروش بیمه (پرتفوی) هر یک از شرکت‌ها تعیین و به‌تصویب شورای عالی بیمه می‌رسد به‌صورت ماهانه به‌حساب درآمد عمومی ردیف (۱۶۰۱۱۱) جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند. وجوه واریزی شرکت‌های بیمه موضوع این بند به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود. منابع حاصل در اختیار سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد تا در ردیف‌های مربوط به این دستگاه‌ها در جدول شماره (۷) این قانون در امور منجر به کاهش تصادفات و مرگ‌ومیر و ساخت برنامه‌های فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی در جهت کاهش حوادث رانندگی مطابق برنامه عملیاتی آیین‌نامه مدیریت ایمنی حمل و نقل و سوانح رانندگی مصوب ۲۹/۱۰/۱۴۰۰ هیأت وزیران، هزینه شود. سازمان برنامه و بودجه کشور و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به نظارت بر اجرای این بند می‌باشند. دستگاه‌های دریافت‌کننده اعتبار از محل این بند موظفند گزارش تفصیلی عملکرد این بند را در قالب برنامه عملیاتی هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال نمایند. تخصیص اعتبار سه‌ماهه به دستگاه‌های اجرائی فوق‌الذکر توسط سازمان برنامه و بودجه کشور بر اساس عملکرد صورت می‌پذیرد.
۱۴	ث	-	به قوه قضائیه اجازه داده می‌شود، نسبت به فروش اموال غیرمنقول مازاد از طریق مزایده عمومی با رعایت تشریفات قانونی اقدام نماید. منابع و وجوه حاصل از فروش پس از گردش خزانه با نظر و تأیید رئیس قوه قضائیه، جهت احداث، خرید ساختمان، تکمیل و بهره‌برداری از طرح(پروژه)‌های نیمه‌تمام، تعمیر و تجهیز موارد ضروری اختصاص می‌یابد. گزارش عملکرد این بند توسط آن قوه هر سه‌ماه یکبار به مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود.
۱۴	ج	-	دولت مکلف است در اجرای سیاست‌های کلی برنامه هفتم پیشرفت پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی، برای طرح شهید عشوری معادل ریالی مبلغ چهارصد میلیون (۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو و برای طرح شهید فنی، معادل ریالی مبلغ هشتاد و پنج میلیون (۸۵.۰۰۰.۰۰۰) یورو از طریق وزارت نفت (شرکت تابعه) به‌صورت نفت خام و میعانات گازی اختصاص دهد. آیین‌نامه اجرائی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
۱۵	الف	۱-۲	حداقل مبلغ مندرج در حکم کارگزینی و قرارداد منعقد ماهانه حقوق‌گیران به میزان صد میلیون (۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.
۱۵	الف	۲-۲	مستمری والدین شهدا به میزان یک و نیم برابر مبلغ مندرج در جزء (۱-۲) این بند تعیین می‌شود
۱۵	الف	۳-۲	حداقل حکم حقوق بازنشستگان و وظیفه‌گیران مشمول صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرائی متناسب با سنوات خدمت به میزان نود میلیون (۹۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.
۱۵	الف	۴-۲	در اجرای ماده (۴۹) قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۲۹/۷/۱۳۶۳، حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق غیرعملیاتی معادل شصت درصد (۶۰٪) حداقل دریافتی پایور، حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه مجرد مشغول در مناطق عملیاتی معادل هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) حداقل دریافتی پایور و حداقل دریافتی ماهانه سربازان وظیفه متأهل بدون فرزند، معادل نود درصد (۹۰٪) حداقل دریافتی پایور می‌باشد. سازمان برنامه و بودجه مکلف است تمامی اعتبارات لازم جهت اجرای این بند را در ردیف بودجه مستقل (به‌صورت جداگانه) ذیل ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران منظور کند.
۱۵	د	-	دولت مکلف است با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی نسبت به تأدیه بدهی قطعی حسابرسی‌شده خود به سازمان تأمین اجتماعی، و متناسب‌سازی حقوق و نیز حفظ قدرت خرید بازنشستگان تأمین اجتماعی، حداقل مبلغ یک میلیون و سیصد هزار میلیارد (۱.۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت نقدی یا از طریق روش‌های تهاثر، با رعایت اصل پنجاه و سوم (۵۳) قانون اساسی و اگذاری سهام شرکت‌های بورسی و غیربورسی سودده، تهاثر میعانات گازی و نفتی، خوراک و انرژی واحدهای تولیدی متعلق به سازمان تأمین اجتماعی و شرکت‌های تابعه، و اگذاری اوراق بهادار اسلامی (رایج بازار پول و سرمایه) منتشرشده توسط دولت، اعطای ضمانتنامه‌های دولتی و امتیازات مورد توافق و واگذاری طرح(پروژه)‌های دارای توجیه اقتصادی با درصد پیشرفت بالا و سایر موارد قابل واگذاری اقدام نماید. سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است گزارش تفصیلی عملکرد این بند را هر سه‌ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.
۱۵	ذ	-	مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور به میزان سی درصد (۳۰٪) افزایش می‌یابد.

موارد حذف شده لایحه بودجه ۱۴۰۳

جزء	بند	تبصره	متن لایحه
–	چ	۳	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است معادل ریالی مسدودهای ارزی استفاده نشده حساب ذخیره ارزی را حداکثر ظرف دو ماه پس از ابلاغ قانون، با نرخ تسعیر بازار مبادله ارز و طلا تا سقف دویست هزار میلیارد (۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به حساب ردیف درآمدی مربوط در جداول پیوست قانون بودجه واریز نماید.
–	ث	۶	به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی و وصول به موقع درآمدهای مالیاتی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است ضمن ایجاد دسترسی برای سازمان امور مالیاتی کشور به سامانه های موجود از جمله (سیاق و سرآمد) و حسب درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، نسبت به توقیف و برداشت از حساب یا حساب های بدهکاران مالیاتی به صورت سیستمی و برخط براساس سامانه های موجود اقدام نموده و وجوه مربوط را به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز نماید.
–	ج	۶	در صورتی که جمع مبلغ و دفعات واریز به حساب های غیرتجاری هر شخص حقیقی در هر ماه، از جمع مبلغ و دفعات واریزی که تا پایان اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۳ توسط شورای پول و اعتبار تعیین می شود، بیشتر باشد، اثبات درآمدی نبودن تراکنش ها و ارائه اسناد و مدارک به عهده صاحب حساب می باشد. منظور از حساب غیرتجاری، حسابی است که نزد سازمان امور مالیاتی کشور به عنوان حساب مرتبط با فعالیت مؤدی ثبت نشده باشد.
–	پ	۱۲	صندوق های رفاه دانشجویان وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظفند از محل منابع در اختیار و همچنین تسهیلات قرض الحسنه دریافتی از بانک های عامل و اعتبارات موجود تغذیه دانشگاه های مندرج در جدول (۷) قانون بودجه با استفاده از کارت رفاه دانشجویی به گونه ای برنامه ریزی نمایند تا سهم تأمین کنندگان مالی تغذیه دانشجویی از قیمت تمام شده غذا به شرح زیر صورت پذیرد: ۱. سهم دولت از محل اعتبارات ذی ربط مندرج در جدول (۷) این قانون – پنجاه درصد (۵۰٪) ۲. تسهیلات قرض الحسنه بلندمدت اعطایی به صندوق های رفاه دانشجویان برای پرداخت به آنها در قالب تسهیلات – سی درصد (۳۰٪). ۳. سهم نقدی دانشجویان – بیست درصد (۲۰٪). بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در سه ماهه اول سال ۱۴۰۳ نسبت به تأمین تسهیلات موضوع جزء (۲) فوق در قالب تسهیلات قرض الحسنه از طریق بانک های عامل به نسبت سهم، به صندوق های مذکور اقدام نماید. سهم نقدی دانشجویان نیازمند از محل تسهیلات قرض الحسنه محاسبه و پرداخت خواهد شد
۴	الف	۱۴	با تصویب شورای عالی حمل و نقل و ایمنی کشور مبلغ چهل هزار میلیارد (۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به صورت نقدی یا اوراق مالی اسلامی برای سرمایه گذاری در رفع نقاط حادثه خیز جاده های به وزارت راه و شهرسازی پرداخت نماید.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir